

## **Kulturstrategiskt program för Stockholms stad**

Framställan från kulturnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Kulturstrategiskt program för Stockholms stad godkänns i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del anta samt ge samtliga bolagsstyrelser i uppdrag att anta Kulturstrategiskt program för Stockholms stad, i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet.
3. Kulturstrategiskt program för Stockholms stad, dnr KS 2020/1109, upphör därmed att gälla.

### **Föredragande borgarrådet Torun Boucher**

#### **Sammanfattning av ärendet**

År 2021 antog kommunfullmäktige Stockholms stads första kulturstrategiska program (dnr KS 2020/1109). Syftet med programmet var att stärka stadens samverkan kring kultur inom staden och med andra aktörer.

Sedan programmet antogs har det skett förändringar i omvärlden i form av exempelvis geopolitiska spänningar, ekonomisk osäkerhet och teknologisk utveckling vilket har påverkat förutsättningarna för stockholmarna, kulturaktörer och för Stockholms stad. Kulturnämnden har därför tagit fram ett förslag till nytt kulturstrategiskt program för Stockholms stad. Då programmet berör flera nämnders verksamhet krävs beslut i kommunfullmäktige. Mindre justeringar och kompletteringar gällande främst vissa åtaganden och genomförandansvariga nämnder och bolag har inarbetats i programmet efter stadens interna remissomgång.

#### **Beredning**

Ärendet har initierats av kulturnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB,

Bildkonst, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS), Konstnärernas Riksförbund (KRO), Svensk Live och Svensk Scenkonst och Sveriges Museer.

Exploateringskontoret har lämnat in ett kontorsyttrande. Danscentrum och Scen och Film har lämnat in ett remissvar på eget initiativ. Stadsbyggnadsnämnden, Bildkonst, Svensk Live och Sveriges Museer har inte inkommit med svar.

*Stadsledningskontoret* anser att det reviderade kulturstrategiska programmet är ambitiöst, väl genomarbetat och tydligt i sin betoning av kulturens betydelse. Programmet anses ge en stabil riktning för stadens kulturarbete och förbättra möjligheterna till styrning och uppföljning. Den övergripande beskrivningen av stadsdelars identitet föreslås nyanseras och flera åtaganden justeras för att undvika alltför långtgående formuleringar. Stadsledningskontoret vill tydliggöra ansvarsfördelningen genom att lägga till relevanta aktörer som idrottsnämnden och Kulturhuset Stadsteatern AB. Dessutom föreslås mindre språkliga justeringar för att säkerställa att åtaganden är realistiska och tar hänsyn till samhällsviktiga funktioner.

*Exploateringskontoret* välkomnar programmet och betonar kulturens betydelse för attraktiva, trygga och identitetsskapande stadsmiljöer, särskilt i stadsutvecklingsområden. Kontoret lyfter behovet av tidig kulturplanering i stadsbyggnadsprocessen men framhåller att kultur måste vägas mot andra samhällsviktiga intressen. Programmet bedöms kunna stärka kulturens roll i stadsutvecklingen under förutsättning att ansvarsfördelning, samordning och ekonomiska konsekvenser hanteras tydligt.

*Fastighetsnämnden* lyfter frågan om utmaningar som rör ekonomiska och juridiska begränsningar, särskilt kopplade till hyressättning, förvaltning och myndighetskrav. Som fastighetsägare kan nämnden inte subventionera hyror för externa kulturhyresgäster, vilket gör flera av programmets ambitioner svåra att genomföra utan nya modeller eller förstahandshyresgäster som tar kostnadsansvar.

*Förskolenämnden* ser positivt på att förskolan nu tydligt inkluderas i programmet och att arbetet ligger i linje med stadens mål om barns rätt till kultur. Samtidigt pekar nämnden på utmaningar med otydlig ansvarsfördelning mellan nämnder och behovet av att undanröja hinder för jämlik kulturtillgång. Förskolans etablerade tradition av kultur- och skapandeaktiviteter lyfts som en styrka som redan bidrar starkt till programmets ambitioner.

*Idrottsnämnden* ser positivt på programmet och lyfter fram att befintliga samarbeten, som *Dansa utan krav*, visar hur kultur och idrott tillsammans kan stärka ungas fritid. Idrottsnämnden anser att kultur- och idrottsverksamheter kompletterar varandra väl och att ett fördjupat samarbete kan bredda utbudet och nå fler barn och unga.

*Miljö- och hälsoskyddsnämnden* är positiv till det kulturstrategiska programmet och ser att flera delar harmonierar med förvaltningens arbete, särskilt kopplat till

rättssäker och effektiv tillsyn av kulturverksamheter. Nämnden föreslår en ändring av bullerformuleringen för att tydliggöra att arbetet bör fokusera på att förebygga störningar genom medveten lokalisering och utformning i detaljplaneringen.

*Trafiknämnden* är positiv till programmet och lyfter fram att kultur på offentliga platser redan är en viktig del av deras arbete, exempelvis genom sommarplatser, bilfria helger och tillfälliga kulturetableringar. Trafiknämnden ser utvecklingen av effektiva tillståndprocesser som central och visar på konkreta förbättringar, men betonar samtidigt behovet av att tydlig skyltning måste balanseras mot stadsrummets gestaltning.

*Utbildningsnämnden* är positiv till programmet och bedömer att det ligger i linje med befintligt arbete, vilket innebär att implementeringen inte väntas medföra merarbete eller ökade kostnader. Samtidigt föreslår nämnden att skolans roll i barns kulturmöten förtydligas och att relationen mellan kulturstrategin och Stockholms stads program för barns rätt till kultur klargörs för att stärka genomförandet.

*Äldrenämnden* ser positivt på att det kulturstrategiska programmet revideras för Stockholms fortsatta utveckling inom kulturområdet. Äldrenämnden önskar att äldrenämnden står med som genomförandeansvarig under mål 2 och åtagande 2.2 som innebär att kompetens ska stärkas så att kultur ska vara en integrerad del i stadsdelsförvaltningarna.

*Farsta stadsdelsnämnd* är positiv till programmet och ser att tydligare mål och ansvarsfördelning stärker styrning och uppföljning, särskilt eftersom stadsdelsnämndernas uppdrag konkretiseras.

*Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd* är i huvudsak positiv till programmet men lyfter att viktiga målgrupper saknas, särskilt personer inom LSS, socialpsykiatri och nyanlända, som bör prioriteras i mål 2. Samtidigt tillstyrker nämnden de åtaganden som rör stadsdelsnämnderna och betonar att kultur är ett viktigt verktyg för inkludering i hela staden.

*Kungsholmens stadsdelsnämnd* är positiv till det reviderade kulturstrategiska programmet och uppskattar att kulturperspektivet har stärkts och integrerats i fler verksamheter. Nämnden föreslår även att *Program för evenemang Stockholms stad* bör nämnas i strategin för att tydliggöra kopplingen till arbetet med trygga och hållbara evenemang.

*Stockholms Stadshus AB* är i överlag positiva till det reviderade kulturstrategiska programmet och betonar kulturens betydelse för en attraktiv, inkluderande och levande stad. Samtidigt lyfts utmaningar som målkonflikter med lagkrav om affärsmässighet, varierande förutsättningar att tillhandahålla lokaler samt behovet av tydligare ansvar för finansiering av investeringar och hantering av samhällsviktig infrastruktur.

*Danscentrum* är positiva till programmet och välkomnar att kulturens egenvärde, konstnärlig frihet och kulturens demokratiska betydelse lyfts fram. Samtidigt anser de att den professionella dansen är underrepresenterad och att programmets träffsäkerhet skulle öka om dansens ekosystem, behov av produktionsmiljöer och specialistkompetens synliggjordes tydligare.

*KLYS* är positiva till att programmet tydligt betonar kultur som mänsklig rättighet, konstnärlig frihet och kulturskapares roll i stadens kulturliv.

*Konstnärernas Riksorganisation (KRO)* välkomnar den reviderade kulturstrategin och ser den som ett tydligare och mer verklighetsnära dokument än 2021 års version, särskilt i hur den lyfter kultur som mänsklig rättighet och konstnärlig frihet. De ser positivt på flera av programmets åtaganden, bland annat om rimliga hyror, tydliga rutiner för konstnärlig frihet och krav på att upphandlingar följer branschens avtal och rekommendationer.

*Scen och Film* ser den reviderade kulturstrategin som ett tydligt lyft jämfört med 2021 års version, särskilt genom att den klargör kulturens betydelse för demokrati, hållbarhet och stadens attraktionskraft.

*Svensk Scenkonst* välkomnar den reviderade kulturstrategin och ser den som ambitiös, tydlig och positiv i hur den lyfter kulturens betydelse för demokrati, attraktivitet och samhällsutveckling.

### Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholm är en rik kulturstad tack vare ett brett och levande kulturliv som bärs upp av många aktörer: stadens egna kulturinstitutioner och verksamheter, det fria kulturlivet, föreningslivet, folkbildningen och de kreativa och kulturella branscherna. Tillsammans utgör de ett kulturellt ekosystem där delarna är beroende av och stärker varandra. Därför behövs en kulturpolitik som ser helheten.

Det kulturstrategiska program som antogs 2021 har varit en viktig utgångspunkt för kulturförvaltningens arbete och dialogen med andra aktörer. Samtidigt har avsaknaden av tydliga mål och en klar ansvarsfördelning gjort att programmet främst fungerat som ett inspirationsdokument. Det nya programmet är därför ett viktigt steg framåt. Tydligare mål, åtaganden och ansvar skapar bättre möjligheter att gå från ambition till konkret handling och att göra kulturpolitiken till en angelägenhet för hela staden. Det är viktigt eftersom kulturens villkor formas långt utanför kulturförvaltningen. Stadsplanering, lokalförsörjning, stadsutveckling och arbetet med offentliga rum påverkar alla kulturlivets möjligheter att utvecklas. Därför är det positivt att programmet tydliggör hela stadens ansvar.

Särskilt viktigt är att programmet slår fast kulturens frihet, bättre ekonomiska förutsättningar för kulturlivet och behovet av konstnärligt nyskapande och återväxt.

Samtidigt måste kulturpolitiken vara en del av stadens jämlikhetsarbete. Kultur ska finnas i hela Stockholm och vara tillgänglig oavsett var man bor eller vilka ekonomiska förutsättningar man har. De kreativa och kulturella branscherna behöver också vara en självklar del av denna helhet. De bidrar till Stockholms kulturella utveckling, innovation och attraktionskraft och är en viktig del av stadens kulturliv.

Sammantaget skapar det nya programmet bättre förutsättningar för en sammanhållen kulturpolitik där stadens egna verksamheter, det fria kulturlivet, föreningslivet och de kreativa branscherna ses som delar av samma ekosystem. När nämnder och bolagsstyrelser får ett tydligare ansvar för genomförande och uppföljning kan kulturen också bli en integrerad del av hela stadens utveckling.

Stockholm ska växa med kultur genom att låta kulturen vara en självklar del av stadens utveckling och ge hela kulturlivets bredd möjlighet att bidra till en stark, fri, jämlik och levande kulturstad.

## Bilagor

1. Kulturstrategiskt program för Stockholms stad, dnr KS 2026/510-23.1
2. Kulturstrategiskt program för Stockholms stad, med spårade ändringar, dnr KS 2026/510-23.2
3. Faktaunderlag och analys inför revidering av kulturstrategiskt program för Stockholms stad, dnr KS 2026/510-1.3

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

**Reservation** av borgarrådet Andréa Hedin (M) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis bifalla förslaget till kulturstrategiskt program.
2. Att därutöver anföra

Stockholm är en unik huvudstad med goda förutsättningar att erbjuda ett kulturliv nära människor genom hela livet. Kulturen ska vara en självklar och närvarande del av stockholmarnas vardag, och staden har en viktig roll i att möjliggöra detta.

Det reviderade programmet innehåller goda ambitioner, men det finns ett tydligt glapp mellan ambition och faktisk politik. Programmet lyfter vikten av ett levande stadsliv, trygga miljöer och goda förutsättningar för kultur även kvälls- och nattetid. En trygg stadsmiljö är en förutsättning för ett levande kulturliv, trots detta har majoriteten sagt upp två av tre kommunala ordningsvakter. Tryggheten behöver prioriteras.

Programmet betonar också att kulturen ska vara tillgänglig för alla stockholmare, oavsett ålder. Det är därför som Moderaterna har föreslagit att Kulanpremien ska

omfatta vård- och omsorgsboenden och på så vis nå de allra äldsta stockholmarna som kan ha det svårt att ta sig till kulturaktiviteter. Vi beklagar att vänsterstyret valt att avslå förslaget. Det visar tydligt hur ambitioner om jämlik tillgång till kultur inte alltid följs av konkreta beslut.

Barn och ungas möjligheter att utvecklas inom kulturen är avgörande för återväxten i kulturlivet. Staden kan spela en större roll genom att tillgängliggöra egna lokaler. Många skollokaler står tomma efter skoltid och skulle kunna användas som replokaler för unga musiker och band. Även detta förslag har avslagits av vänsterstyret.

Samtidigt har vänsterstyret motarbetat reformer som stärker det lokala kulturlivet och de kulturella och kreativa näringarna. Vänsterstyrets försök att begränsa gårdsförsäljningen, det kraftigt ökande antalet tillsynskontroller och kritiken mot att matkravet slopats är några tydliga exempel.

Stockholms kulturliv behöver bättre förutsättningar, mindre regelkrångel och större frihet. Om kulturen ska blomstra måste avståndet mellan ord och handling minska. Därför behövs trygghet, minskad reglering och flexibla lösningar som öppnar upp stadens resurser för kulturen.

**Kommunstyrelsen** delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 2 september 2026

Karin Wanngård  
Kommunstyrelsens ordförande

**Reservation** av Jonas Nilsson och Johan Nilsson (båda M) som är likalydande med Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

**Reservation** av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå borgarrådsberedningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Det föreslagna kulturstrategiska programmet innehåller höga ambitioner men brister i sin utformning som styrdokument. Programmet saknar tillräcklig tydlighet i hur mål ska följas upp, hur ansvar ska utkrävas och hur resurser ska prioriteras.

Av det tillhörande faktaunderlaget framgår att det finns betydande brister i nuvarande system, inte minst när det gäller uppföljning av bidrag och kontroll av hur medel används. Att i detta läge föreslå ökade satsningar och stärkt finansiering utan att först säkerställa en fungerande uppföljning riskerar att leda till att skattemedel används ineffektivt eller felaktigt.

Det är särskilt anmärkningsvärt att offentlig konst lyfts fram som en viktig del av stadens utveckling, samtidigt som tidigare påtalade brister i kontroll och förvaltning av stadens konstinnehav kvarstår.

Sverigedemokraterna anser att ett kulturstrategiskt program måste bygga på tydlig styrning, skarpa krav på uppföljning och ett tydligt ansvarstagande. Kulturpolitiken ska präglas av kvalitet, tillgänglighet och respekt för skattebetalarnas pengar, inte av otydliga mål och bristande kontroll.

**Särskilt uttalande** av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Centerpartiet välkomnar ambitionen att stärka kulturens roll i Stockholm. Ett rikt och levande kulturliv är en förutsättning för en attraktiv, öppen och sammanhållen stad. Vi välkomnar även att det reviderade programmet har kompletterats med tydligare mål och åtgärder, vilket skapar bättre förutsättningar för uppföljning och genomförande. Det är också positivt att programmet bygger vidare på det första kulturstrategiska program som antogs under den förra mandatperioden och som bidrog till att stärka kulturens roll i stadens samlade verksamhet. Samtidigt ser vi en risk med åtagandet att hyrorna i stadens egna lokaler för professionella kulturaktörer och civilsamhället ska hållas på en för båda parter hållbar nivå. En sådan ordning riskerar att bli ett indirekt kulturstöd som endast kommer de aktörer till del som verkar i kommunalt ägda fastigheter.

Kulturstöd ska vara transparenta, förutsägbara och likvärdiga och inte bero på vem som äger den lokal där verksamheten bedrivs. De långsiktiga konsekvenserna av åtagandet behöver därför analyseras noggrant ur både likabehandlings- och konkurrensperspektiv. För Centerpartiet är kulturens frihet grundläggande. Politiken ska skapa goda villkor för kulturlivet men inte styra dess innehåll. Armlängds avstånd ska värnas och kulturutövare ska ges möjlighet att utvecklas genom mångfald, entreprenörskap och eget skapande. Vi ser också det fria kulturlivet, föreningslivet och de kulturella och kreativa näringarna som viktiga krafter för både lokal utveckling och ekonomisk tillväxt. Kultur ska finnas i hela staden. Alla stockholmare ska ha möjlighet att möta kultur nära sin vardag, samtidigt som kultur ska bidra till att människor möts över stadsdelsgränser. Kulturens roll i stadsutvecklingen är särskilt viktig. När kultur, företagande, offentliga miljöer och lokalt engagemang samverkar skapas levande och trygga stadsdelar.

Centerpartiet anser att stadens tillstånds- och tillsynsprocesser behöver bli mer samordnade. Kulturaktörer, restauranger och arrangörer ska inte behöva möta flera olika förvaltningar i närliggande frågor. Centerpartiet anser också att stadens arbete med bullerfrågor måste utgå från ett samexistensperspektiv där kulturverksamheter, nöjesliv och bostäder ges möjlighet att utvecklas sida vid sida. Bullerfrågor ska i första hand lösas genom god stadsplanering, lämplig lokalisering och tekniska åtgärder redan i planprocessen, inte genom att begränsa befintliga kulturverksamheter i efterhand. Ett levande kultur- och nöjesliv är en tillgång för Stockholm och bidrar till

stadens attraktivitet, trygghet och ekonomiska utveckling. Därför måste kulturens värde väga tungt när olika intressen balanseras i stadsutvecklingen.

## Ärendet

Sedan kommunfullmäktige år 2021 antog det kulturstrategiska programmet har det varit en viktig utgångspunkt för stadens nämnder och bolagsstyrelserns arbete med kultur. I dag utgör kultur ett självklart perspektiv inom områden som näringslivsutveckling, utbildning, trygghetsskapande arbete och stadsutveckling.

Sedan programmet antogs har det skett förändringar i omvärlden i form av exempelvis geopolitiska spänningar, ekonomisk osäkerhet och teknologisk utveckling vilket har påverkat förutsättningarna för stockholmarna, kulturaktörer och för Stockholms stad. Kulturnämnden har därför tagit fram ett förslag till nytt kulturstrategiskt program för Stockholms stad. Då programmet berör flera nämnders verksamhet krävs beslut i kommunfullmäktige.

Syftet med Kulturstrategiskt program för Stockholms stad är att öka förståelsen för kulturens positiva effekter samt tydliggöra behovet av samverkan. Programmet beskriver även Stockholm som kulturstad ur de tre perspektiven hemstad, huvudstad och världsstad. Samtliga perspektiv är viktiga för att utveckla Stockholms fulla potential.

Jämfört med tidigare version av Kulturstrategiskt program för Stockholms stad har tydligare mål och åtaganden inarbetats i revideringen liksom en ansvarsfördelning som skapar förutsättningar för styrning och uppföljning. Följande fyra mål konkretiserar riktningen för arbetet:

1. I Stockholm har kulturaktörer de bästa möjliga förutsättningarna.
2. Kultur finns i varje stockholmare vardag.
3. Kultur gör Stockholms stadsmiljöer attraktiva och levande.
4. Kultur är en bärande del av Stockholms stads identitet.

Till respektive mål hör ett antal åtaganden för nämnder och bolagsstyrelser, samt en ansvarsfördelning. Mindre justeringar och kompletteringar gällande främst vissa åtaganden och genomförandeansvariga nämnder och bolag har inarbetats i programmet efter stadens interna remissomgång.

## Kulturnämnden

**Kulturnämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 21 april 2026 följande.

1. Kulturnämnden godkänner förslaget till kulturstrategiskt program för Stockholms stad enligt bilaga 1 till förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen.
3. Ärendet justeras omedelbart.

*Reservation* av Kristina Lutz m.fl. (M), se Reservationer m.m.

*Reservation* av Emelie Wassermann (SD), se Reservationer m.m.

*Särskilt uttalande* av Jonas Naddebo (C), se Reservationer m.m.

*Ersättaryttrande* av Destiny Zandi Lindgren (KD) som instämde i reservation av Kristina Lutz m.fl. (M).

**Kulturförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 13 april 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Det kulturstrategiska program som antogs 2021 har varit en viktig utgångspunkt för kulturförvaltningens prioriteringar och dialoger med andra aktörer. Programmet har även påverkat inriktningen i andra strategiska dokument inom staden. Samtidigt kan kulturförvaltningen konstatera att programmet har haft vissa svagheter som stadsövergripande styrdokument betraktat. Avsaknaden av tydligt formulerade mål har gjort att det tidigare programmet främst har fungerat som ett inspirationsdokument. Programmet beskriver inte heller kulturförvaltningens och övriga förvaltningars och bolags ansvar som möjliggörare på ett tydligt sätt.

Det nya programförslag som detta ärende gäller har tydligare mål och åtaganden samt en ansvarsfördelning som skapar förutsättningar för styrning och uppföljning.

Kulturförvaltningen bedömer att programmet skapar goda förutsättningar för förståelse och samsyn kring hur stadens förvaltningar och bolag ska arbeta med kultur för att nå gemensamma mål. Det finns många existerande nätverk, forum och styrgrupper inom staden där diskussioner om programmets genomförande och uppföljning kan få en naturlig plats.

Sammantaget ser kulturförvaltningen stor potential i att fortsätta utveckla stadens samarbete kring kultur med utgångspunkt i det program som vi nu föreslår.

#### Förvaltningens förslag till program

Här beskrivs kortfattat förslagets upplägg och innehåll.

##### *Stockholm växer med kultur:*

Under rubriken ”Stockholm växer med kultur” tar det kulturstrategiska programmet avstamp i en vision för det framtida Stockholm som programmet ska bidra till. Kulturens kraft Avsnittet beskriver sambandet mellan satsningar på kultur och andra samhällsvärden, med utgångspunkt i kulturens frihet. Detta avsnitt ska öka förståelsen för kulturens positiva effekter samt tydliggöra behovet av samverkan mellan förvaltningar och bolag med olika ansvarsområden.

##### *Stockholm – vår hemstad, huvudstad och världsstad*

Detta kapitel beskriver Stockholm som kulturstad ur perspektiven hemstad, huvudstad och världsstad. Att se Stockholm ur alla tre perspektiven är viktigt för att kunna utveckla stadens fulla potential och tydliggöra behovet av samverkan. I detta kapitel beskrivs även det dynamiska ekosystem som utgör Stockholms kulturliv. Det synliggör hur de olika delarna hänger samman och är beroende av varandra.

## *Mål*

För att fortsätta att stärka Stockholm ska staden arbeta utifrån fyra mål som konkretiserar stadens ambition för utvecklingen inom kulturområdet. Till varje mål hör ett antal åtaganden för ansvariga nämnder och bolagsstyrelser, samt förtydliganden av vad åtagandena innebär.

### **Mål 1. I Stockholm har kulturaktörer de bästa möjliga förutsättningarna**

Åtagande 1.1 Stockholms stad ska garantera kulturens frihet

Åtagande 1.2. Stockholms stad ska skapa goda villkor för kulturverksamheter i sina egna lokaler

Åtagande 1.3. Stockholms stad ska öka samverkan kring kulturlokaler

Åtagande 1.4. Stockholms stad ska stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar

Åtagande 1.5: Stockholms stad ska främja konstnärligt nyskapande och återväxt

### **Mål 2. Kultur finns i varje stockholmares vardag**

Åtagande 2.1. Stockholms stad ska ge invånarna en jämlik tillgång till storstadens breda kulturutbud

Åtagande 2.2. Stockholms stad ska möjliggöra ett levande kulturliv i varje stadsdelsområde

### **Mål 3. Kultur gör Stockholms stadsmiljöer attraktiva och levande**

Åtagande 3.1. Stockholms stad ska ha en kulturdriven stadsbyggnadsprocess

Åtagande 3.2. Stockholms stad ska ge utrymme för mer kultur i sina offentliga rum

### **Mål 4. Kultur är en bärande del av Stockholms stads identitet**

Åtagande 4.1. Stockholms stad ska ge kultur en tydlig plats i stadens varumärke

Åtagande 4.2 Stockholms stad ska ge kulturaktörer goda förutsättningar att driva innovation

## *Genomförande och styrning*

Detta kapitel beskriver samverkan som en nyckel i genomförandet av programmet och ger exempel på hur detta ska gå till i praktiken.

Nämnder och bolagsstyrelser ska i sin ordinarie verksamhetsplanering beskriva hur de avser att förverkliga programmet. Detta genom att precisera vilka aktiviteter de behöver genomföra samt hur de ska samverka inom staden och med externa aktörer.

## *Remissammanställning*

Ärendet har initierats av kulturnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldre- och barnnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Danscentrum, Bildkonst, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd

(KLYS), Konstnärernas Riksförbund (KRO), Svensk Live, Svensk Scenkonst och Sveriges Museer.

Exploateringskontoret har lämnat in ett kontorsyttrande. Danscentrum och Scen och Film har lämnat in ett remissvar på eget initiativ. Stadsbyggnadsnämnden, Bildkonst, Svensk Live och Sveriges Museer har inte inkommit med svar.

## Innehållsförteckning

|                                         |    |
|-----------------------------------------|----|
| Stadsledningskontoret .....             | 12 |
| Exploateringskontoret.....              | 14 |
| Fastighetsnämnden.....                  | 15 |
| Förskolenämnden.....                    | 16 |
| Idrottsnämnden .....                    | 18 |
| Miljö-och hälsoskyddsnämnden .....      | 19 |
| Trafiknämnden .....                     | 20 |
| Utbildningsnämnden.....                 | 22 |
| Äldrenämnden .....                      | 23 |
| Farsta stadsdelsnämnd .....             | 25 |
| Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ..... | 26 |
| Kungsholmens stadsdelsnämnd .....       | 27 |
| Stockholms Stadshus AB .....            | 29 |
| Danscentrum .....                       | 31 |
| Klys .....                              | 40 |
| Konstnärernas Riksorganisation .....    | 47 |
| Scen och Film.....                      | 50 |
| Svensk Scenkonst.....                   | 52 |
| Reservationer m.m. ....                 | 56 |

## Stadsledningskontoret

**Stadsledningskontorets** tjänsteutlåtande daterat den 29 juli 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt med ett stadsövergripande dokument som ger en samlad och långsiktig riktning för stadens arbete inom området och att det skapar goda förutsättningar för att i bred samverkan utveckla kulturens roll i hela staden. Stadsledningskontoret anser vidare att det reviderade kulturstrategiska

programmet är väl genomarbetat med höga ambitioner och ett tydligt fokus på kulturens värde och kraft. Programmet bedöms ge en långsiktig och samlad riktning för stadens arbete med kultur och ger bättre förutsättningar för styrning och uppföljning.

Nedan följer stadsledningskontorets förslag på mindre ändringar och kompletteringar. Ändringsförslagen redovisas utifrån rubriksättningen i handlingsplanen.

#### Rubrik Hemstad

Beskrivningen av stadsdelarnas identitet kan nyanseras för att undvika att kulturuttryck kopplas alltför starkt till specifika geografiska områden. För att tydligare betona att stadsdelar är föränderliga och rymmer många olika former av kulturskapande föreslås följande omformulering: ”Varje stadsdel har sina egna särdrag och förutsättningar som utvecklas och förändras över tid. Rinkeby, Husby och Skärholmen är exempel på områden där ungdomsdrivet kulturskapande har en stark närvaro, där exempelvis hiphop, spoken word och scenkonst har en framträdande plats.”

#### Åtagande 1.4 Stockholms stad ska stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar

Stadsledningskontoret ställer sig bakom att Stockholms stad ska stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar genom långsiktigt stabila förutsättningar, men bedömer att åtagandet ”garantera offentlig finansiering till det fria kulturlivet och folkbildningen” bör justeras. Begreppet garanti kan uppfattas som ett långtgående åtagande som begränsar stadens möjlighet att göra framtida prioriteringar utifrån ekonomiska förutsättningar, politiska beslut och förändrade behov. Förslagsvis kan åtagandet justeras till ”skapa förutsättningar för ett starkt och livskraftigt fritt kulturliv och en stark folkbildning genom ändamålsenliga stödformer.”.

#### Åtagande 2.1 i handlingsplanen, Stockholms stad ska ge invånarna en jämlik tillgång till storstadens breda kulturutbud

Stadsledningskontoret föreslår enligt förslag från idrottsnämnden att idrottsnämnden läggs till som part med genomförandansvar då nämnden har möjlighet att bidra inom området.

#### Åtagande 3.2 i handlingsplanen Stockholms stad ska ge utrymme för mer kultur i sina offentliga rum

Förslag att åtagande ”tillhandahålla och synliggöra teknisk infrastruktur, såsom el, vatten och avlopp, som möjliggör fler kulturarrangemang i de offentliga rummen.”, revideras till ”tillhandahålla och då det är lämpligt, synliggöra teknisk infrastruktur, såsom el, vatten och avlopp, för att möjliggöra fler kulturarrangemang i de offentliga rummen.” Orsaken till revideringen är att VA-infrastruktur är samhällsviktig och innehåller skyddsobjekt vilket måste beaktas.

Åtagande 4.2 i handlingsplanen Stockholms stad ska ge kulturaktörer goda förutsättningar att driva innovation

Stadsledningskontoret föreslår enligt förslag från Stadshus AB och Kulturhuset Stadsteatern, att Kulturhus Stadsteatern läggs till som part med genomförandeansvar då bolaget har möjlighet att bidra inom området.

Sammanfattningsvis ser stadsledningskontoret att förslaget till reviderad handlingsplan stärker och tydliggör arbetet med kultur i Stockholm.

### **Exploateringskontoret**

**Exploateringskontorets** tjänsteutlåtande daterat den 23 juni 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret välkomnar förslaget till nytt kulturstrategiskt program och delar programmets syn på kulturens betydelse för stadens utveckling. Kultur bidrar till attraktiva och levande stadsmiljöer samt stärker platsers identitet, trygghet och sociala värden. Programmet beskriver på ett tydligt sätt kulturens betydelse för Stockholm som hemstad, huvudstad och världsstad.

Kontoret ser särskilt positivt på programmets ambition att stärka kulturens roll i stadsutvecklingen. Erfarenheter från stadens större stadsutvecklingsområden visar att kulturverksamheter, tillfälliga etableringar och kulturella aktiviteter kan bidra till att skapa identitet och attraktivitet under områdets omvandling. Programmet lyfter också fram stadsutvecklingsområden som Slakthusområdet och Norra Djurgårdsstaden som exempel där kultur haft en viktig roll i utvecklingen.

Kontoret delar ambitionen att kulturens potential ska beaktas tidigt i stadsbyggnadsprocessen. Tidiga överväganden kring kulturverksamheter, mötesplatser och offentliga rum kan bidra till långsiktigt hållbara stadsmiljöer. Samtidigt vill kontoret framhålla att stadsutveckling alltid innebär avvägningar mellan flera olika allmänna intressen. Kulturens behov behöver därför vägas mot bland annat bostadsförsörjning, teknisk försörjning, mobilitet, ekonomisk genomförbarhet och andra samhällsviktiga funktioner.

Kontoret ser även positivt på programmets ambition att främja samverkan mellan staden, fastighetsägare, byggaktörer och kulturliv för att skapa förutsättningar för kultur i stadsutvecklingen. För att uppnå programmets ambitioner bedömer kontoret att fortsatt samverkan mellan stadens nämnder och bolag kommer att vara av stor betydelse.

Samtidigt bedömer kontoret att ansvarsfördelningen mellan berörda nämnder och bolag i vissa delar kan behöva förtydligas.

Flera av programmets åtaganden omfattar ett stort antal genomförandeansvariga aktörer, vilket ställer krav på tydlig samordning för att säkerställa ett effektivt genomförande.

Kontoret vill även framhålla vikten av att eventuella ekonomiska konsekvenser som följer av programmets genomförande hanteras inom ramen för kommande budgetprocesser och särskilda beslut.

Mot denna bakgrund är exploateringskontoret positivt till programmets inriktning och ambition att stärka kulturens roll i stadsutvecklingen och stadsmiljön. Kontoret bedömer att programmet kan bidra till mer attraktiva, levande och identitetsskapande stadsmiljöer under förutsättning att genomförandet sker med hänsyn till platsens förutsättningar, tydlig ansvarsfördelning och ekonomisk genomförbarhet.

### **Fastighetsnämnden**

**Fastighetsnämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2026 följande.

Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

*Ersättningsutlåtande* av Lovisa Hedin (KD), se Reservationer m.m.

**Fastighetskontorets** tjänsteutlåtande daterat den 17 maj 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret anser att det är bra med ett stadsövergripande dokument som ger en strategisk vägledning kring hur kulturens potential och värden kan och ska tas tillvara. Programmet är välformulerat och kontoret instämmer i vikten av att samarbeta inom de identifierade strategiska områdena. I flera fall är de inriktningar som programmet tar upp sådana där ett arbete redan pågår och har fördjupats sedan den förra versionen av strategin. Kontoret berörs av strategin i sin roll som fastighetsägare och hyresvärd till ett antal institutioner och kulturverksamheter, både inom staden – såsom Stadsbiblioteket, Stadsmuseet, Stadsarkivet, Liljevalchs och Kulturhuset Stadsteatern – och med externa hyresgäster som till exempel i våra konstnärsateljéer. Även föreningslivet har många lokaler inom kontorets bestånd som exempelvis i Pelarbacken Större 4, Hägerstensåsens medborgarhus eller i kontorets gårdar och torp. Som fastighetsägare behöver kontoret säkerställa en god förvaltning samt god och verksamhetsanpassad standard i lokalerna, som dessutom uppfyller gällande myndighetskrav. Nedan kommenteras ett par av de strategiska mål där kontoret anges som genomförandeansvarig (tillsammans med andra). Mål 1 – i Stockholm har kulturaktörer de bästa möjliga förutsättningarna Åtagande 1.2: Stockholms stad ska skapa goda villkor för kulturverksamheter i sina egna lokaler. Här nämns att genomförandeansvariga ska säkra att hyrorna för de av stadens egna lokaler som används av professionella kulturaktörer och civilsamhället hålls på en för båda parter hållbar nivå. Kontoret är en central hyresvärd till en stor del av stadens kulturliv. Här har kontoret haft flera budgetuppdrag som bland annat resulterat i en ny beslutad hyresmodell för stadsinterna hyresgäster. Det berör exempelvis stadsdelsförvaltningarna, som hyr lokaler för parklekar, eller kulturnämnden, som hyr lokaler för kulturskolan. När det gäller våra externa hyresgäster har kontoret ingen möjlighet att subventionera hyror, även om hyresgästernas betalningsförmåga är låg. I

budget för 2026 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att i samarbete med fastighetsnämnden och kulturnämnden utreda om kulturnämnden ska agera förstahandshyresgäst hos fastighetsnämnden, där externa hyresgäster är inom kulturnämndens intressesfär. En utredning görs i samråd mellan stadsledningskontoret, kulturförvaltningen och fastighetskontoret och ska återredovisas senast 30 juni 2026. Ett par av våra byggnader – Pelarbacken Större 4 samt Hägerstensåsens medborgarhus – står inför omfattande renoveringar och där ska denna modell nu prövas. Åtagande 1.3: Stockholms stad ska öka samverkan kring kulturlokaler. Här är ett av åtagandena att skapa fler rum och platser för kultur genom samverkan och samfinansiering med nationella, regionala och privata aktörer.

Kontoret förvaltar flera öppna och offentliga miljöer såsom samlingslokaler, kulturlokaler, idrottsanläggningar och parklekar. Det är positivt att försöka hitta vägar att samlokalisera lokaler för kulturlivet med andra verksamhetslokaler, men här behövs ett förvaltningsperspektiv. Mer verksamhet i en byggnad innebär ett större drifts- och underhållsbehov. Lokalerna kan även omfattas av vissa planbestämmelser som hindrar en varierad användning. Kontoret arbetar dock redan med frågan där det är möjligt. När det gäller våra parklekslokaler har kontoret de senaste åren arbetat för att öppna upp fler användningsområden än parkleksverksamhet, såsom öppen förskola och fritidsgård.

Kontoret arbetar även sedan ett antal år nära kulturförvaltningen kring frågor om ateljéer för konstnärer, där man också har arbetat fram ett gemensamt strategidokument: Ateljéstrategi 2024–2026. Avsikten var från början att till skapa 200 ateljéer och lokaler för konstnärlig produktion. Under åren har samarbetet fortsatt och fördjupats gällande framför allt de stora ateljébyggnader som finns inom kontorets bestånd och där kontorets intention är att föreningarna i stället för enskilda konstnärer ska hyra lokaler. Här har kulturnämndens kulturlotsar ett utpekat ansvar och varit en viktig och central part i samarbetet.

Mål 3 – kultur gör Stockholms stadsmiljöer attraktiva och levande

Åtagande 3.1: Stockholms stad ska ha en kulturdriven stadsbyggnadsprocess. Målet är viktigt men en del av åtagandena som nämns är beroende av gällande lagstiftning och andra tillståndsmyndigheter. Det gäller exempelvis våra byggnadsminnen, där länsstyrelsen är tillståndsmyndighet. Det gäller även viktiga myndighetskrav som behöver uppfyllas såsom tillgänglighet, buller, brand, ventilation med mera.

## **Förskolenämnden**

**Förskolenämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 9 juni 2026 följande.

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar dt till kommunstyrelsen som svar på remissen.

*Reservation av Sophia Graswed Baat m.fl. (M), se Reservationer m.m.*

*Reservation* av Linnéa Vinge (SD), se Reservationer m.m.

*Särskilt uttalande* av Ismail Ali (C), se Reservationer m.m.

**Förskoleförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 5 maj 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Förskoleförvaltningen är positiv till reviderat Kulturstrategiskt program för Stockholms stad och vill lyfta fram att förskolan i och med revideringen är inkluderad i programmet.

Förskoleförvaltningen ansvarar för att leda och samordna det stadsövergripande arbetet med kvalitet och likvärdighet för stadens förskolor, samtidigt som stadsdelsnämnderna ansvarar för verksamheten i de kommunala förskolorna. Förskoleförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna och kulturförvaltningen samverkar och bidrar gemensamt till barns rätt till kultur. Förskolebarns rätt till kultur är framskrivet i Stockholms stads program för barns rätt till kultur med kopplingar till såväl FN:s konvention om barnets rättigheter som läroplan för förskola och bidrar till förvaltningens arbete inom området.

Nedan följer de åtaganden och punkter i Kulturstrategiskt program som förvaltningen uppfattar vara inom förskolenämndens ansvarsområde, följt av förvaltningens kommentarer.

#### **Åtagande 1.5**

Stockholm ska främja konstnärligt nyskapande och återväxt. Det betyder att Stockholms stad ska:

- Stödja och uppmuntra barn och unga att utveckla sin kreativitet och sitt skapande.

#### Förvaltningens kommentar:

Förskolan har en lång tradition av att barnen tar del av, och bidrar till, kultur- och skapandeaktiviteter. Detta sker såväl genom eget skapande som genom att ta del av professionella kulturupplevelser och stämmer väl med beskrivningen under åtagande 1.5.

#### **Åtagande 2.1**

Stockholms stad ska ge invånarna en jämlik tillgång till storstadens breda kulturutbud. Det betyder att Stockholms stad ska:

- löpande identifiera och undanröja hinder för en jämlik tillgång till kultur och folkbildning
- stärka skolor, förskolor och stadens öppna fritidsverksamheter som självklara platser för barn och unga att skapa och ta del av en mångfald av kulturuttryck

#### Förvaltningens kommentar:

I enlighet med budget 2026 ska förvaltningen verka för att fler barn kommer i kontakt med kulturverksamheter genom Kulanpremien, vilket förvaltningen menar ligger i linje med beskrivningen under åtagande 2.1. Förvaltningen anser att arbetet med ökad inskrivningsgrad och närvaro i förskola bidrar till att barn får en jämlik tillgång till kultur samt att förskolan är en självklar plats för barn att skapa och ta del av

kulturuttryck. Även vid detta åtagande vill förvaltningen lyfta förskolans tradition av att barnen tar del av, och bidrar till, kultur- och skapandeaktiviteter.

Förvaltningen är av uppfattningen att ansvarsfördelningen under respektive åtagande, i form av punktlister, skulle kunna förtydligas vad gäller vilken av de ansvariga nämnderna som har ansvar för respektive punkt. Förvaltningen menar att detta skulle kunna bidra till tydligare riktning för respektive nämnd eller bolag.

Sammanfattningsvis är förvaltningen positiv till Stockholms stads ambition med ett stadsgemensamt Kulturstrategiskt program och menar att det ligger i linje med andra dokument som förvaltningen arbetar utifrån, såsom Stockholms stads program för barns rätt till kultur.

### **Idrottsnämnden**

**Idrottsnämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2026 följande.

Idrottsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

*Särskilt uttalande* av Mikael Peterson (C), se Reservationer m.m.

**Idrottsförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 13 maj 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Idrottsförvaltningen ser positivt på förslaget till kulturstrategiskt program.

Idrottsnämnden och kulturnämnden bedriver själva eller stöttar liknande verksamheter som uppfyller mål inom både kulturens och idrottens område i form av till exempel dans och cirkus. För dessa verksamheter kan nämnderna samarbeta gällande både lokaler och verksamhet. Detta sker redan idag genom det befintliga samarbetet kring Dansa utan krav, där idrottsnämnden, kulturnämnden och utbildningsnämnden samarbetar sedan några år tillbaka. Denna typ av samarbeten har potential att göras i större utsträckning för att tillgodose tonårstjevers starka önskemål om att utöva dans. Med denna innebörd skulle idrottsnämnden kunna tillföras bland nämnderna med genomförandeansvar för åtagande 2.1 Stockholms stad ska ge invånarna en jämlik tillgång till storstadens breda kulturutbud.

Idrottsnämnden och kulturnämnden har sedan länge ett gott samarbete. Dessa samarbeten grundar sig i gemensamma målgrupper i form av till exempel barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning och i form av ambitioner att skapa en innehållsrik fritid för stadens invånare. Att utöva idrotts- och kulturaktiviteter får sägas utgöra stommen i ungas fritidsvanor. Aktiviteterna kompletterar varandra och skapar en bredd i fritidsutbudet vilket gör att väldigt många barn och unga nås av nämndernas verksamheter. Stockholms stads program för idrott-, motion och friluftsliv samt föreliggande kulturstrategiska program utgör en god grund för utvecklat samarbete mellan nämnderna för att främja stockholmarnas fysiska aktivitet och kulturutövande.

## **Miljö-och hälsoskyddsnämnden**

**Miljö -och hälsoskyddsnämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 9 juni 2026 följande.

Tillstyrka remissen med de synpunkter som lämnas i detta tjänsteutlåtande.

*Särskilt uttalande* av Elin Hjelmstam (L) och Torbjörn Erbe m.fl. (M), se Reservationer m.m.

*Särskilt uttalande* av Ashna Ibrahim (C), se Reservationer m.m.

**Miljöförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 27 april 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Miljöförvaltningen anser att det är positivt att staden arbetar aktivt för att stärka kulturlivet i staden. Förvaltningen tillstyrker förslaget på reviderat kulturstrategiskt program med de synpunkter som lämnas nedan.

Miljöförvaltningen konstaterar att respektive åtagande i strategin innefattar en bredare palett av avgränsade delåtaganden som träffar olika delar av staden beroende på vilket uppdrag en nämnd eller styrelse har enligt stadens reglemente. Förvaltningen uppfattar därför strategin som att miljö- och hälsoskyddsnämnden inte träffas av samtliga delåtaganden under respektive åtagande där nämnden pekas ut som en av de genomförandeansvariga nämnderna och styrelserna. Nedan lämnar förvaltningen synpunkter på de åtaganden som träffar nämnden.

### **1.4 Stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har bland annat ansvar för stadens tillsyn enligt miljöbalken gentemot verksamhetsutövare. Bland dessa verksamhetsutövare finns även kulturverksamheter.

Förvaltningen strävar efter att bedriva en rättssäker och effektiv tillsyn, vilket är i linje med ansatserna i åtagande 1.4, att ”erbjuda kulturverksamheter och kulturella och kreativa företag en välfungerande servicekedja med effektiv myndighetsutövning och god förenings- och företagsservice.” Genom tillsynen bidrar även nämnden till en sundare konkurrens. Förvaltningen arbetar fortlöpande med att utveckla och effektivisera sina tillsynsprocesser och korta handläggningstiderna. Hantering av klagomål på kulturverksamheter är dock komplext och omfattningen på utredningen och handläggningstiden i ärendena kan variera kraftigt beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Förvaltningen arbetar proaktivt för att förebygga störningar genom att informera verksamheter som ansöker om utskänkningstillstånd hos Tillståndsenheten på socialförvaltningen om hur de kan arbeta för att förebygga störningar från sin verksamhet.

Nämndens tillsyn enligt miljöbalken ska vara avgiftsfinansierad så långt möjligt. Utifrån nämndens uppdrag som tillsynsmyndighet kan nämnden inte ansvara för att garantera offentlig finansiering och främja andra former av finansiella lösningar.

### 3.1 Kulturdriven stadsbyggnadsprocess

Förvaltningen anser att punkten

- *stärka förutsättningarna för kulturverksamheter på kvällen och nattetid genom att planera för och möjliggöra bullerlösningar som minskar störningar eller olägenheter* är otydlig och bör omformuleras. Förvaltningen föreslår att punkten ändras enligt följande:

- *stärka förutsättningarna för kulturverksamheter på kvällen och nattetid genom att förebygga bullerstörningar vid samlokalisering av bostäder och bulleralstrande kulturverksamheter. Detta sker genom medveten lokalisering och utformning av bostäder, verksamheter och bullerdämpande åtgärder i detaljplaneringen.*

Förvaltningen anser att åtagandet är positivt och en viktig förutsättning för en levande stad. Miljöförvaltningen deltar aktivt i stadsbyggnadsnämndens detaljplaneprocesser och bidrar bl.a. med sin kunskap om buller i planeringen vid framtagandet av detaljplaner, som så långt möjligt ska kunna tillgodose såväl kultur som hälsoskyddsintresset. Förvaltningen samverkar även i pågående byggnadsprojekt i syfte att främja en levande kultur- och boendemiljö, exempelvis i slakthusområdet.

### 3.2 Utrymme för kultur i offentliga rum

Genom åtagandet åläggs berörda nämnder och styrelser bl.a. att underlätta tillståndsprocesser. Förvaltningen instämmer i vikten av effektiva och rättssäkra tillståndsprocesser där staden kan bistå med information och stöd. Miljöförvaltningen arbetar fortlöpande med att kvalitetssäkra och effektivisera sina tillsyns- och kontrollprocesser, bl.a. genom att tillhandahålla digitala lösningar för att underlätta för näringslivet och medborgare samtidigt som arbetet effektiviseras.

## Trafiknämnden

**Trafiknämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 11 juni 2026 följande.

Trafiknämnden beslutar att överlämna trafikkontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

*Särskilt uttalande* av Sara Svanström (L), se Reservationer m.m.

**Trafikkontorets** tjänsteutlåtande daterat den 27 april 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret instämmer i programmets skrivningar om kulturens betydelse för individer och samhället och tillstyrker programmets fyra övergripande mål. Programmet lyfter även trafiknämndens befintliga ansvar exempelvis kultur på sommarplatser, som ett positivt exempel kring hur staden kan stärka möjligheterna till kulturella upplevelser på offentlig plats.

Trafikkontoret har under en längre tid arbetat med riktade insatser för att bidra till målet om en levande stad, där kultur på offentliga platser är en viktig del. För att

uppmuntra kulturell verksamhet är till exempel framförande av konstnärliga verk på stadens mark avgiftsbefriade. Nedan kommenteras de olika delmål där kontoret har genomförandeansvar.

#### **1.4 Stockholms stad ska stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar**

Trafikkontoret är framförallt berörda av, och tillstyrker, att staden ska erbjuda kulturverksamheter och kulturella och kreativa företag en välfungerande servicekedja med effektiv myndighetsutövning och god förenings- och företagsservice. Kontoret fortsätter att förbättra sitt arbete genom en mer effektiv tillståndsprocess för att arrangörer ska få snabb, sammanhållen och god service. Inom ramen för detta deltar kontoret i den samordning som stadsledningskontoret leder kring utveckling av e-tjänster och det digitala mötet med staden för företag. Under 2025 ökade trafikkontoret sin kundnöjdhet kopplat till tillståndsgivning för markupplåtelser. Med ett index på 75 har kontoret lyckats öka nöjdheten med nästan tio enheter jämfört med 2024.

Kontoret finansierar eller underlättar för kulturaktörer inom ramen för exempelvis sommarplatser, Bilfria helger och aktivering av stadens kajer. Ett exempel på detta är att kontoret finansierat Nobel Week Lights Tensta 2025, en förlängning av den årliga ljusfestivalen där konstnärer tolkar tidigare nobelpristagare.

#### **2.1 Stockholms stad ska ge invånarna en jämlik tillgång till storstadens breda kulturutbud**

Under detta åtagande är kontoret främst berörda av punkten att göra stadens rum och platser för kultur mer synliga i stadsrummet, exempelvis genom tydligare skyltning. Kontoret har under många år arbetat med att utveckla de offentliga rummen till attraktiva platser att vistas på, och skapa utrymme för kulturen. Kontorets arbete inom ramen för exempelvis sommarplatser, Bilfria helger och aktivering av stadens kajer bidrar till att fler invånare som annars inte tar del av Stockholms breda kulturliv kan ta del av kultur och upplevelser på ett lättillgängligt sätt.

Vad gäller skrivningen om tydligare skyltning anser kontoret det som fortsatt viktigt att verka för att vägvisning till olika verksamheter ska stå i relation till det offentliga rummets övergripande gestaltning. Kontoret hänvisar idag inte till enskilda aktörer men skyltar, tidsbegränsat, på stadens egna tillfälliga evenemang på offentliga platser.

#### **3.1 Stockholms stad ska ha en kulturdriven stadsbyggnadsprocess**

Under detta åtagande är kontoret framförallt berört av två punkter, utveckla stadens tillståndsprocesser för att underlätta initiativ som bidrar till en levande kulturstad, och inta ett positivt förhållningssätt till tillfällig arkitektur, flexibla lösningar samt nya och oprövade idéer i stadsutvecklingen för att möjliggöra tillfälliga kulturetableringar. Utveckling av stadens tillståndsprocesser är något kontoret ser positivt på, och har kommenterat ovan kopplat till åtagande 1.4.

Kontoret tillstyrker också föresatsen att inta ett positivt förhållningssätt till tillfällig arkitektur, flexibla lösningar samt nya och oprövade idéer i stadsutvecklingen för att möjliggöra tillfälliga kulturetableringar. Detta är något kontoret redan arbetar med i hög utsträckning. Arbetet har pågått under flera år och det har intensifierats ytterligare under de senaste åren. Ett sätt att skapa tillfällig arkitektur är genom samarbete med kulturskolans projekt Unga berättar, där barn och unga sedan 2014 varit med och format stadsbilden. Stora offentliga konstverk har skapats, främst av feriearbetande ungdomar, på uppdrag av förvaltningar i Stockholms stad. Ett av de senare exemplen som trafikkontoret deltagit i är Galleri Bredäng, ett nytt utomhusgalleri i gångtunneln vid Bredängs tunnelbana, som invigdes i december 2025.

### **3.2 Stockholms stad ska ge utrymme för mer kultur i sina offentliga rum**

Kontoret är framförallt berört av punkten att underlätta tillståndsprocesser och användningen av tillfällig arkitektur för att möjliggöra tillfälliga kulturetableringar, flexibla lösningar samt nya och oprövade idéer, vilket har kommenterats under 3.1 Kontoret är också indirekt berört av punkten att tillhandahålla och synliggöra teknisk infrastruktur som möjliggör fler kulturarrangemang i de offentliga rummen. Kontoret äger inte frågan om el men kan konstatera att tillgång till el är viktigt för många av de aktörer som söker tillstånd för kulturevenemang, och även när staden själva anordnar evenemang. Kontoret konstaterar även Stockholm vatten och avfall inte pekas ut under målet, men att dessa är centrala vad gäller vatten och avloppsfrågor.

### **Utbildningsnämnden**

**Utbildningsnämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 20 maj 2026 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

*Reservation* av Andréa Hedin m.fl.(M), se Reservationer m.m.

*Reservation* av Mats Johnsson (SD), se Reservationer m.m.

**Utbildningsförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 20 maj 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till det föreslagna kulturstrategiska programmet. Programmet ger en samlad och långsiktig riktning för stadens arbete och skapar goda förutsättningar för att i bred samverkan utveckla kulturens roll i hela staden, bland annat genom utvecklad samverkan kring lokaler. Förvaltningen arbetar redan i dag till stora delar i enlighet med programmets målsättningar. Förvaltningen bedömer därmed att implementeringen av programmet inte kommer att medföra ytterligare merarbete eller kostnader för verksamheterna.

Utbildningsförvaltningen bedömer att programmet harmonierar väl med Stockholms stads program för barns rätt till kultur. De delar av det kulturstrategiska programmet som berör utbildningsnämndens verksamhet, såsom barns och ungas tillgång till kulturupplevelser och eget skapande i skola och på fritiden, återfinns även i programmet för barns rätt till kultur, där de ges större utrymme och är mer konkretiserade. En mer utvecklad beskrivning av skolans roll som plats för barns och ungas möten med kultur, där kulturupplevelser och eget skapande är en integrerad del av verksamheten, skulle enligt förvaltningens mening ytterligare stärka även det kulturstrategiska programmet. Förvaltningen föreslår därtill att det tydliggörs i det kulturstrategiska programmet hur de två programmen är tänkta att förhålla sig till varandra i det fortsatta arbetet med genomförande och uppföljning.

### **Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys**

Då ärendet är svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

### **Äldrenämnden**

**Äldrenämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 9 juni 2026 följande.

Äldrenämnden antar äldreförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss av revidering av Kulturstrategiskt program för Stockholms stad och överlämnar det till kommunstyrelsen.

*Reservation* av Nike Örbrink (KD), se Reservationer m.m.

**Äldreförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 30 april 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att det kulturstrategiska programmet revideras för Stockholms fortsatta utveckling inom kulturområdet. Kulturens kraft beskrivs utifrån flera aspekter och för olika målgrupper vilket ger en större bild av kulturområdet. De fyra målområdena med tillhörande åtaganden och vilka nämnder och bolagsstyrelser som har genomförandeansvaret gör att det blir tydligt att utveckling behöver ske i samverkan mellan flera aktörer.

I inledningen under rubriken Kulturens kraft beskrivs att kultur är en mänsklig rättighet med bred betydelse, enligt FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och i internationella konventioner. Följande synpunkter tar avstamp i de rättigheterna och berör följande delar i det reviderade programmet:

Under rubriken Kultur bygger sammanhållning och bättre livsvillkor beskrivs att kultur inom äldreomsorgen är ett välbeprövat verktyg för ökad livskvalitet och välbefinnande samt för att minska ofrivillig ensamhet. Förvaltningen instämmer och vill lyfta fram att de senaste årens budgetuppdrag inom området för ett ökat kulturutbud inom äldreomsorgen har varit och är lyckade. Kulturförvaltningens satsning på Kultur

för äldre innebär att äldreomsorgens verksamheter har möjlighet att boka kulturaktörer till ett reducerat pris. Äldreförvaltningen har genom samarbete med stadens museum ökat det digitala utbudet av deras samlingar då det tillgängliggjorts genom filmer framtagna för äldreomsorgens verksamheter.

Under samma rubrik står även att bibliotek, lokala kulturhus och andra publika kulturinstitutioner ofta fungerar som förlängda studie- och vardagsrum för människor som lever i trångboddhet. Förvaltningen vill lägga till att dessa institutioner även fyller en viktig funktion för många äldre som platser med lokal placering som är enkla att nå och som erbjuder kultur av olika slag. De är även viktiga ur tillgänglighetsperspektiv sett till fysisk miljö samt att de inte är förenade med kostnader och därmed tillgängliga för de flesta. Institutionerna är också viktiga ur den aspekten att de är mötesplatser mellan olika generationer vilket är värdefullt.

Beskrivningen av Stockholm som hemstad, huvudstad och världsstad ger en bra bild av de olika rollerna som en stad kan ha samtidigt. Som hemstad är närheten till kultur avgörande för de äldre som har begränsningar i att förflytta sig självständigt eller upplever otrygghet i att resa iväg för att kunna ta del av kultur. Förvaltningen vill förtydliga att närheten till kultur kan vara avgörande för en del äldre personer för att de ska kunna ta del av det. I arbetet med äldrevänlig stad (numera åldervänlig stad) för ett antal år sedan framkom faktorer som närhet och tillgängliga och trygga miljöer som viktiga för att en del äldre skulle känna sig trygga med att vistas i utemiljö.

Mål 1 – I Stockholm har kulturaktörer de bästa möjliga förutsättningarna

Förvaltningen instämmer i att kulturaktörer ska ha bra förutsättningar i sitt arbete och kunna leva på det. Under åtagande 1.1 står att kunskapen om konstens och kulturens frihet hos stadens medarbetare och politiker ska öka. Förvaltningen instämmer i att det är ett viktigt område för att kultur ska prioriteras och vara en viktig och självklar del inom äldreomsorgen. Satsningen Kultur för äldre innebär att kulturnämnden finansierar kulturaktörer som äldreomsorgens verksamheter kan boka till reducerat pris. För att stärka arbetet med kultur anordnar äldreförvaltningen utbildningar för medarbetare om kultur och dess betydelse för hälsa. Med ökad kompetens kan medarbetarna inom äldreomsorgen anordna värdefulla kvalitativa kulturupplevelser utifrån önskemål hos de äldre i de olika verksamheterna.

Mål 2. Kultur ska finnas i varje stockholmares vardag

I programmet beskrivs att alla stockholmare ska ha jämlika möjligheter till bildning och till att upptäcka, uppleva och skapa kultur, oavsett vem man är eller i vilken del av staden man bor.

Förvaltningen vill åter lyfta arbetet med Kultur för äldre som kulturnämnden finansierar. Satsningen innebär att äldre personer som bor på vård- och omsorgsboenden, servicehus, dagverksamhet eller som besöker träffpunkter kan ta del av ett kvalitetssäkrat kulturutbud.

Satsningen har pågått sedan hösten 2023 och bokningarna ökar årligen. Dock så ser äldreförvaltningen och kulturförvaltningen att en del verksamheter bokar sällan eller aldrig. Förklaringen kan vara att de bokar kulturaktörer som inte ingår i utbudet i Kultur för äldre men en förklaring är också att de har oklara eller begränsade ekonomiska förutsättningar. Äldre personer som har insatser av äldreomsorgen, särskilt de som bor på boenden, kan oftast inte ta sig till kulturupplevelser vilket innebär att kulturen behöver komma till dem. Som det är i dagsläget skiljer det sig hur mycket kultur och vilken typ av kultur en person får ta del av beroende på vilket boende personen bor. För att det ska bli mer jämlikt så behövs en samsyn på flera nivåer om betydelsen av kultur och kultur som en mänsklig rättighet. Äldrenämnden står med som en av de ansvariga nämnderna i arbetet i åtagandet som hör till det här målet vilket är positivt då det är ett område som behöver tittas närmare på.

Under samma mål (mål 2) beskrivs också att Stockholm ska möjliggöra ett levande kulturliv i varje stadsdelsområde. Bland annat beskrivs under åtagande 2.2 att kompetens och ändamålsenliga organisationer ska stärkas så att kultur ska vara en integrerad del av stadsdelsförvaltningarnas verksamhetsområden.

Utifrån tidigare resonemang om betydelsen av närhet till kulturupplevelser så instämmer förvaltningen i att det är ett viktigt utvecklingsområde. Det stämmer även in på den ojämlikhet på tillgång till kulturupplevelser som finns mellan olika boenden som beskrivs i stycket ovan. I det här åtagande står inte äldrenämnden med som delansvarig för genomförandet vilket är önskvärt då kompetens om kultur och dess betydelse är en del i det pågående arbetet med att stärka kulturutbudet inom äldreomsorgen.

Förvaltningen vill också betona kopplingen mellan det reviderade kulturstrategiska programmet med handlingsplanen för Åldersvänlig stad. I arbetet med Åldersvänlig stad ska det säkerställas att äldre personer har samma rätt som andra grupper i samhället. Kulturen i dess vidaste bemärkelse bidrar stort till ett inkluderande och tillgängligt samhälle. Det skapar förutsättningar för människor att känna sig trygga samt att bibehålla fysisk, psykisk och social hälsa. I Stockholms stad bor många olika målgrupper och gruppen äldre är en heterogen grupp med varierande behov, resurser och förutsättningar såväl i hälsa, ekonomisk situation, kulturell bakgrund, utbildningsnivå som i livsstil.

Förvaltningen önskar att äldrenämnden står med som genomförandeansvarig även under mål 2 och åtagande 2.2 som innebär att kompetens ska stärkas så att kultur ska vara en integrerad del i stadsdelsförvaltningarna. Slutligen anser förvaltningen att det skulle vara värdefullt om kulturnämnden är sammanhållande i det löpande arbetet i staden. Det är bra att arbetet föreslås att integreras i stadens ordinarie styr- och ledningsmodell men för att en helhetsbild ska finnas föreslås att kulturnämnden ha en samordnande roll och följer arbetet.

## **Farsta stadsdelsnämnd**

**Farsta stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 17 juni 2026 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

*Reservation* av Olof Peterson m.fl. (M), Camilla Bergman (L) och Christer Eriksson (C), se Reservationer m.m.

**Farsta stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 19 juni 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på förslaget till nytt kulturstrategiskt program med Stockholm som kulturstad ur perspektiven hemstad, huvudstad och världsstad.

Förvaltningen instämmer i kulturförvaltningens bedömning att det nya förslaget har tydligare mål, åtaganden och ansvarsfördelning som kommer skapa bättre förutsättningar för styrning och uppföljning än det tidigare programmet som främst har fungerat som ett inspirationsdokument.

För stadsdelsnämnderna konkretiserar programmet ett antal uppdrag vilket förvaltningen ser som positivt då det tydliggör att stadsdelsnämnderna har genomförandeansvar för flera av programmets åtaganden.

I programmet lyfts stadsdelsnämndernas verksamhetsområden förskola, äldreomsorg och fritid särskilt fram. Förvaltningen saknar verksamheterna som är utförare inom socialpsykiatri och funktionsnedsättning som också är viktiga målgrupper i arbetet med att säkerställa en jämlik tillgång till kultur.

### **Mänskliga rättigheter**

Programmet bedöms kunna bidra positivt till att stärka stadens arbete med mänskliga rättigheter. Det bedöms även kunna bidra till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

### **Miljö- och klimatkonsekvenser**

Förvaltningen ser inga negativa miljö- och klimatkonsekvenser i ärendet.

### **Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd**

**Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 17 juni 2026 följande.

1. Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Omedelbar justering av ärendet.

*Reservation* av Busra Lina Kocaturk m.fl. (M), se Reservationer m.m.

**Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 29 april 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser i huvudsak positivt på förslaget av revidering av Kulturstrategiskt program för Stockholms stad.

Förvaltningen ser att det under mål 2 saknas målgrupper som bör vara prioriterade. Det gäller personer som är aktuella inom LSS, Socialpsykiatri samt nyanlända.

### **Mål 1. I Stockholm har kulturaktörer de bästa möjliga förutsättningarna**

Stockholm ska kännetecknas av konstnärlig frihet och en mångfald av kulturuttryck. Kulturaktörer ska ha god tillgång till publika scener, produktionsplatser och platser för utbildning, talangutveckling och experimentverksamhet.

*Förvaltningen tillstyrker de åtaganden (1.1 samt 1.5) som rör stadsdelsnämnderna.*

### **Mål 2. Kultur finns i varje stockholmares vardag**

Alla stockholmare ska ha jämlika möjligheter till att upptäcka, uppleva och skapa kultur, oavsett vem man är, eller i vilken del av staden man bor. Det ska vara lätt att ta del av och utöva kultur i sitt närområde och i sin vardag oavsett ålder.

*Förvaltningen tillstyrker delvis de åtaganden (2.1 samt 2.2) som rör stadsdelsnämnderna.*

Förvaltningen anser att programmet saknar målgrupper som finns inom förvaltningens verksamheter, personer som är aktuella inom LSS samt Socialpsykiatri. En annan målgrupp som är viktig att nå är nyanlända personer, där kultur är ett viktigt redskap för integration.

### **Mål 3. Kultur gör Stockholms stadsmiljöer attraktiva och levande**

Värdefulla kulturmiljöer samt platser och lokaler med potential för kultur, möten och kulturella och kreativa företag ska bevaras och prioriteras när befintliga områden utvecklas och när nya stadsdelar byggs. Stadens befintliga gator, torg, kajer, parker och andra allmänna platser ska vara arenor för kulturupplevelser.

*Förvaltningen tillstyrker de åtaganden (3.1 samt 3.2) som rör stadsdelsnämnderna.*

### **Mål 4. Kultur är en bärande del av Stockholms stads identitet**

Stockholm ska vara en öppen och kreativ stad som överraskar, utmanar och möter världen genom kultur.

*Förvaltningen tillstyrker det åtagande (4.2) som rör stadsdelsnämnderna*

## **Kungsholmens stadsdelsnämnd**

**Kungsholmens stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 11 juni 2026 följande.

Kungsholmens stadsdelsnämnd överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Rickard Ydrenäs (L), Lou-Ann Wejke Norberg m.fl. (M) och Lars Norén (C), se Reservationer m.m.

**Kungsholmens stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 4 juni 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till revidering av Kulturstrategiskt program för Stockholms stad. Det är viktigt att följa med i den utveckling som sker och därför uppdatera det tidigare programmet. Förvaltningen ser positivt på att kulturen blivit en tydligare del i fler verksamheter och att kulturperspektivet integreras mer.

Det reviderade programmet är väl genomarbetat, strukturerat och innefattar flera perspektiv. Kulturens värde lyfts fram och nyanseras väl utifrån kulturens kraft. Stadens roll och ansvar för kulturen är också tydligt formulerad genom de tre perspektiven, hem-, huvud- och världsstad, samt genom de fyra målsättningarna. Målsättningen är hög och ger god riktning framåt. Att samverkan är nyckeln till framgång, är en viktig utgångspunkt.

I det första målet betonas det fria kulturlivet och dess förutsättningar. Kulturaktörer ska ha goda möjligheter att verka inom staden. Förvaltningen vill särskilt understryka vikten av att tillgängliggöra lokaler med rimliga hyror för kulturaktörer. Särskilt i innerstaden är detta ett stort hinder för såväl kultur- som föreningsliv. I programmet lyfts stärkt kulturliv fram i relation till stadens beredskapsarbete. Förvaltningen håller med om att det är särskilt viktigt att beakta och respektera konstnärlig frihet, i dagens omvärldssituation av konflikter och oroligheter, för att värna om yttrandefrihet och demokrati. Kultur skapar gemenskap, bildning och samhällsengagemang samt bidrar till fri åsiktsbildning. På så sätt skapas ökad trygghet, förtroende för offentliga institutioner och tillit till demokratin.

Det andra målet lyfter fram jämlik tillgång till kultur och kulturens plats i människors vardag. Förvaltningen vill lyfta ytterligare grupper som inte nämns inom detta mål: personer med funktionsnedsättning och nyanlända. Kultur kan även vara ett viktigt redskap i satsningar mot ensamhet, särskilt hos äldre. Dessa grupper är högst angelägna att uppmärksamma inom diskussionen om jämlika möjligheter till deltagande i kultur.

Det är positivt att programmets andra mål vill stärka kulturen inom stadsdelsförvaltningarnas ansvarsområden. Kultur är redan en viktig och integrerad del av förvaltningens verksamheter, men det är centralt att denna förvaltas och utvecklas. För att nå invånare med information om det kulturutbud som finns i staden, behövs kommunikation. Förvaltningen anser att samverkan och vägledning mellan verksamheter och förvaltningar är viktigt för att synliggöra stadens kulturutbud, vilket kan lyftas fram under programmets andra mål.

Av mål tre framgår att kultur gör stadsmiljöer attraktiva och levande. Förvaltningen vill lyfta fram att åtagande 3.2 *Stockholms stad ska ge utrymme för mer kultur i sina offentliga rum* är centralt. I sammanhanget behövs dock understrykas att kultur och evenemang i Stockholms offentliga rum ska erbjuda en trygg och säker upplevelse

där miljö- och klimataspekter och social hållbarhet är i fokus. För att främja hållbara och trygga evenemang, värna natur- och kulturvärden krävs resurser för att skapa möjlighet för trafikkontoret och stadsdelsförvaltningen att utveckla arbetssätt och tydliggöra förutsättningar för upplåtelser. Förvaltningen anser att *Program för evenemang Stockholms stad* bör nämnas i programmet.

## **Stockholms Stadshus AB**

**Stockholms Stadshus AB:s** yttrande daterat den 30 juni 2026 har i huvudsak följande lydelse.

**Koncernledningen** menar att det reviderade kulturstrategiska programmet är bra. Koncernledningen anser att koncernens bolag har en viktig roll i implementeringen av programmet. Stadens bolag, tillsammans med nämnder, har genomförandeansvar för flera av programmets mål. Koncernledningen noterar att det kan uppstå målkonflikter mellan programmets mål och gällande lagstiftning. Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag kräver att Stockholms stads bostadsbolag verkar i enlighet med affärsmässiga principer, vilket bland annat innebär att lokaler hyrs ut på marknadsmässiga villkor, om inte annat särskilt beslutas och finansieras av staden.

## **Underremisser**

***AB Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse.***

Familjebostäder är positiva till det reviderade kulturstrategiska programmet. Att arbeta för rätten till kultur är en viktig och självklar del av det sociala hållbarhetsperspektivet och arbetet med mänskliga rättigheter inom bolaget. Ett arbete som genomförs med hög grad av samverkan med nämnder och andra bolagsstyrelser.

***AB Stockholmsshems remissvar har i huvudsak följande lydelse.***

Stockholmshem välkomnar förslaget till Kulturstrategiskt program för Stockholms stad och delar programmets utgångspunkt att kulturen bidrar till en levande, inkluderande och attraktiv stad. Kulturverksamheter skapar mötesplatser, stärker social sammanhållning och bidrar till trygga och levande stadsdelar, vilket ligger väl i linje med allmännyttans samhällsuppdrag. Bolaget ser positivt på att stadens bostadsbolag lyfts fram i åtagande 1.2 om att skapa goda villkor för kulturverksamheter i stadens egna lokaler.

Bolaget framhåller att förutsättningarna för att tillhandahålla lokaler för kulturverksamhet varierar mellan stadens bostadsbolag beroende på fastighetsbeståndets sammansättning, lokalernas utformning och marknadsmässiga förutsättningar.

Att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler kan kräva investeringar i exempelvis tillgänglighet, akustik, ljudisolering, ventilation, säkerhet och verksamhetsspecifika anpassningar. Stockholmshem önskar att det tydliggörs vem som ansvarar för och

finansierar investeringar som är utöver vad som normalt kan anses ingå i fastighetsägarens ansvar.

***Bostadsförmedlingen i Stockholm AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse.***

Bostadsförmedlingen ser positivt på att programmet synliggör hur människors boende- och livssituation påverkar möjligheten att delta i stadens kultur- och samhällsliv. Bostadsförmedlingen bedömer att programmet utgör ett relevant och väl avvägt styrdokument för stadens fortsatta arbete med kultur och stadsutveckling.

***Skolfastigheter i Stockholm AB:s (SISAB:s) remissvar har i huvudsak följande lydelse.***

SISAB är positiva till det reviderade kulturstrategiska programmet.

***S:t Erik Markutvecklings AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse.***

S:t Erik Markutveckling ser positivt på programmets ambition att stärka kulturens roll i stadsutvecklingen. Bolaget betonar vikten av att öppna för kulturens plats i utvecklingsprocesser för att stärka platsens attraktivitet samt att se tillfälliga kulturinitiativ som en naturlig del av framtida stadsutveckling.

Bolaget ser behov av stärkt samverkan och ökad förståelse mellan kulturaktörer och stadens förvaltningar då det annars finns risk att både platser och resurser står outnyttjade i väntan på stadsutveckling.

***Stockholm Stads Parkerings AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse.***

Stockholm Parkering är positiva till det reviderade kulturstrategiska programmet. Bolaget menar att förslaget ger en tydlig och ändamålsenlig inriktning för Stockholms stads långsiktiga arbete med kulturfrågor.

***Stockholms Hamn AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse.***

Stockholms Hamnar stödjer inriktningen att verksamheter som möter både invånare och besökare med kultur är helt nödvändiga för att Stockholm ska vara en attraktiv och levande stad. Stockholms Hamnar arbetar aktivt med att implementera den av kommunfullmäktige beslutade kajstrategin. Det innebär bland annat att ta tillvarata den potential som innerstadskajerna erbjuder samt hur kajerna kan skapa mervärde till stockholmare och besökare.

***Stockholm Vatten och Avfalls AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:***

Stockholm Vatten och Avfall är positiva till det reviderade kulturstrategiska programmet.

Stockholms stad åtar sig under mål tre, åtagande 3.2, att ”tillhandahålla och synliggöra teknisk infrastruktur, såsom el, vatten och avlopp, som möjliggör fler kulturarrangemang i de offentliga rummen.” Bolaget ansvarar inte direkt för tillhandahållandet och ser positivt på att Stockholms stad ansvarar för att eventuellt beställa dessa tjänster från bolaget. Bolaget påminner om att VA-infrastruktur är

samhällsviktig och innehåller skyddsobjekt, vilket kan medföra svårigheter att synliggöra teknisk infrastruktur vid kulturarrangemang i de offentliga rummen.

***Kulturhuset Stadsteaterns AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:***

Kulturhuset Stadsteatern är positiva till det reviderade kulturstrategiska programmet. Bolaget framför två justeringar av programmet;

- Kulturhuset Stadsteatern anser att delmål 3 ”Kultur gör Stockholms stadsmiljöer och attraktiva och levande” bör kompletteras med att staden ska ”verka för permanenta och tillfälliga evenemang och olika kulturuttryck genom utveckling av fler regionala som internationella samarbeten för att möjliggöra exempelvis mottagandet av fler internationella festivaler.”
- Kulturhuset Stadsteatern anser att bolaget bör anges som genomförandeaktör till åtagande 4.2 ”Stockholms stad ska ge kulturaktörer goda förutsättningar att driva innovation.”

***Stockholm Business Regions AB:s remissvar har följande lydelse:*** Stockholm Business Region är positiva till det reviderade kulturstrategiska programmet.

Bolaget vill belysa kulturens roll för att stärka demokrati, reflektion och framtidstro. Dessa aspekter är viktiga komponenter för att stärka Stockholm som världsstad och internationella konkurrenskraft.

Stockholm Business Region framhåller vikten av att fortsätta utveckla arbetet med att attrahera internationella kultureller kongresser, möten och evenemang samt att stärka de kulturella och kreativa branschernas möjligheter till innovation, internationalisering och hållbar tillväxt. Kulturens bidrag till Stockholms utveckling som etablerings-, investerings- och besöksdestination är av stor strategisk betydelse och bör fortsatt vara en integrerad del av stadens arbete för ökad konkurrenskraft och internationell synlighet.

## **Danscentrum**

**Danscentrums** yttrande daterat den 27 juli 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Danscentrum välkomnar den övergripande inriktningen i förslaget till reviderat kulturstrategiskt program för Stockholms stad. Programmet ger en god grund för att stärka kulturens plats i stadens utveckling. Det är särskilt positivt att konstnärlig frihet, principen om armlängds avstånd, kulturell mångfald och kulturens betydelse för demokrati och samhällsutveckling lyfts fram.

Programmet kan samtidigt bli mer träffsäkert genom att tydligare synliggöra den fria professionella dansens villkor, kompetens och potential. Stockholm har ett omfattande och internationellt verksamt dansfält med hög konstnärlig kvalitet, starka nätverk och stor betydelse för stadens kulturliv, arbetsmarknad och attraktionskraft.

Danscentrum föreslår särskilt att staden i den slutliga versionen och i programmet genomförande:

- synliggör den professionella dansen och dess ekosystem i programmet exempel och analyser
- stärker långsiktiga och ändamålsenliga produktions-, repetitions- och residensmiljöer
- utvecklar flerårig och stabil finansiering för professionella organisationer och kulturell infrastruktur
- etablerar en återkommande dialog med Danscentrum och övriga centrubildningar som kunskaps- och utvecklingsparter
- poängterar skäliga arvoden, professionella arbetsvillkor och respekt för upphovsrätten
- tar till vara danskonstnärers och deras organisationers specialistkompetens i kulturpolitikens genomförande
- fördelar ansvar och finansiering mellan berörda politikområden när konstnärlig kompetens används för andra samhällsmål
- samt följer upp både publik verksamhet och de professionella produktions- och arbetsvillkor som gör verksamheten möjlig

Stockholm har redan ett professionellt dansfält med konstnärlig kvalitet, kompetens och internationell räckvidd. Genom att ge fältet långsiktiga villkor och använda dess kunskap kan staden göra denna kapacitet mer tillgänglig för invånarna.

### **Inledning**

Danscentrum välkomnar att programmet utgår från kulturens egenvärde, konstnärlig frihet och människors rätt att delta i kulturlivet. För Danscentrum är utgångspunkten att ett starkt kulturliv skapas när professionella konstnärer får möjlighet att utveckla sin praktik, sina företag och när deras kunskap tas till vara i stadens långsiktiga arbete.

Detta remissvar utgår från den fria professionella dansens erfarenheter och från Danscentrums samlade kunskap om konstnärlig produktion, arbetsmarknad, kompetensförsörjning, publika möten och internationellt utbyte.

### **Stockholm växer med kultur**

Kultur bör vara en självklar del av stadens utveckling. Professionella kulturskapare och deras organisationer kan bidra både med konstnärlig verksamhet och med kunskap som gör stadens beslut och insatser mer träffsäkra.

Professionella danskonstnärer och deras organisationer har erfarenhet av konstnärlig produktion, publikutveckling, internationellt samarbete och tvärssektoriella arbetssätt.

Genom en tidig och kontinuerlig dialog kan denna specialistkunskap stärka stadens arbete med kulturell infrastruktur, arbetsvillkor, kompetensförsörjning och långsiktig kulturutveckling.

### **Kulturens kraft**

Programmets betoning av kulturens egenvärde och dess betydelse för demokrati, sammanhållning, stadsutveckling, innovation och näringsliv är välkommen. Dessa värden förutsätter att konstnärer kan skapa och förmedla konst under professionella och långsiktiga villkor.

### **Kulturens frihet är utgångspunkten**

Det är positivt att konstnärlig frihet och principen om armlängds avstånd uttryckligen lyfts. Dessa principer behöver genomsyra stadens stödgivning, upphandling, kommunikation, samverkan och användning av digitala verktyg. Offentlig finansiering ska skapa möjligheter för konstnärligt arbete och ska inte användas för att styra konstens innehåll.

### **Kultur bidrar till demokrati och ett resilient samhälle**

Ett självständigt och mångfacetterat kulturliv stärker demokratin. Resiliens förutsätter samtidigt hållbara organisationer, professionella arbetsvillkor och fungerande produktionsmiljöer.

### **Kultur bygger sammanhållning och bättre livsvillkor**

Dans kan mötas som publik, deltagare, medskapare eller utövare. Konstformens kroppsliga, visuella och rumsliga uttryck kan nå människor med olika erfarenheter och språkliga förutsättningar, förutsatt att professionell dans faktiskt finns tillgänglig i stadens alla olika stadsdelar.

### **Kultur skapar stadsmiljöer där människor vill befinna sig**

Danscentrum delar programmets syn på kulturens betydelse för levande stadsmiljöer. Tillfälliga kulturhändelser kan skapa aktivitet och synlighet, medan långsiktig utveckling också kräver permanenta produktionsmiljöer, stabila organisationer och kontinuerlig konstnärlig närvaro.

### **Kultur stärker den internationella attraktionskraften**

Danscentrum ser positivt på programmets ambition att stärka Stockholms internationella kulturutbyte. Den professionella dansen är till sin karaktär internationell. Danscentrums statistik visar att de medlemmar som rapporterade verksamhet under 2025 genomförde aktiviteter i 23 länder, inklusive Sverige. Internationell rörlighet bidrar till konstnärlig förnyelse, kunskapsutbyte, arbetstillfällen och Stockholms synlighet som kulturstad.

### **Kultur driver innovation och näringsliv**

Kulturen och de kulturella och kreativa branscherna är en viktig del av stadens innovations- och näringslivsekosystem. Dansens företagande, arbetsmarknad och kompetens behöver synliggöras tydligare.

## **Stockholm – vår hemstad, huvudstad och världsstad**

### **Hemstad**

Kultur ska finnas nära människor i vardagen. Jämlik tillgång förutsätter långsiktiga relationer mellan professionella kulturskapare, lokala arrangörer, skolor, kulturhus och andra verksamheter. Kontinuitet skapar tillit, lokal förankring och varaktiga publikrelationer.

### **Huvudstad**

Som huvudstad har Stockholm ett särskilt ansvar för en bred professionell konstnärlig infrastruktur som omfattar både institutioner och den fria konsten. Här finns också möjlighet att använda centrubildningarna som etablerade länkar mellan staden och professionella konstnärer, arbetsgivare och uppdragsgivare.

### **Världsstad**

Stockholms internationella ställning stärks av ett dansfält som redan verkar över nationsgränser. För att behålla och attrahera kvalificerade konstnärer behövs professionella produktionsvillkor och en sammanhängande kedja från utbildning till arbetsmarknad och internationell verksamhet.

### **Ett dynamiskt ekosystem**

Dansen behöver synliggöras. Programmets exempel utgår i hög grad från musikområdet, genom bland annat musikskolan, musikexport, replokaler och det svenska musikundret, medan dansen endast nämns sporadiskt. Det ger en ofullständig bild av Stockholms kulturliv. Den professionella dansen utgör ett sammanhängande ekosystem. Danskonstnärer, koreografer, producenter, tekniker, repetitörer, administratörer, arrangörer, produktionshus, utbildningar, residensverksamheter, stödstrukturer och publik är ömsesidigt beroende av varandra. När någon del av kedjan försvagas påverkas både den konstnärliga utvecklingen och invånarnas möjlighet att möta dans av hög kvalitet.

Danscentrum föreslår därför att dansens ekosystem, och motsvarande strukturer inom andra konstområden, nämns i programmets exempeltexter.

### **Mål 1. I Stockholm har kulturaktörer de bästa möjliga förutsättningarna**

Danscentrum tillstyrker målet. Kvaliteten i det publika dansutbudet är nära förbunden med möjligheterna att skapa, producera, repetera och utveckla konstnärligt arbete över tid. Stockholm bör därför både presentera färdiga verk och ge förutsättningar för ny konst genom produktionsstöd, residens, tekniska resurser och ändamålsenliga lokaler.

### **Åtagande 1.1 Stockholms stad ska garantera kulturens frihet**

Åtagandet är viktigt. I genomförandet bör kulturell mångfald förstås som en bredd av konst- och kulturuttryck, produktionsformer och professionella verksamheter. Dansen och andra i programmet mindre synliggjorda konstområden behöver ges en tydligare plats i stadens kommunikation, dialoger och prioriteringar.

### **Åtagande 1.2 Stockholms stad ska skapa goda villkor för kulturverksamheter i sina egna lokaler**

Danscentrum föreslår att produktions- och repetitionsmiljöer för den fria professionella dansen uttryckligen omfattas av stadens arbete med kulturell infrastruktur.

Danskvarteret, som initierades av Danscentrum Stockholm tillsammans med Dansens Hus, bör förstås som ett långsiktigt utvecklat infrastrukturprojekt för dansen, med potential att samla produktion, repetition, kompetensutbyte och publika möten. Att projektet nu är på väg att realiseras är mycket positivt. Samtidigt kvarstår ett strukturellt behov av fler långsiktiga, ekonomiskt tillgängliga och ändamålsenliga produktions- och repetitionsmiljöer.

Konstnärsdrivna produktionsmiljöer som Höjden och Skeppsholmsstudion visar hur fältets aktörer själva har utvecklat lösningar på betydande infrastrukturella behov. Dessa miljöer är inte enbart lokaler. De fungerar som noder för samproduktion, kunskapsutbyte, internationella kontakter, kompetensutveckling och nya samarbeten. De bör ges hållbarare villkor och betraktas som en del av stadens kulturella infrastruktur.

### **Åtagande 1.3 Stockholms stad ska öka samverkan kring kulturlokaler**

Danscentrum föreslår att staden prioriterar långsiktiga upplåtelseformer, rimliga hyror och lokaler som är tekniskt anpassade för professionell dans. Dans kräver bland annat bra golv, omklädningsmöjligheter, tillgänglighet och utrymme för teknik och produktion.

Tillfälliga lösningar kan vara värdefulla i utvecklingsskeden men får inte ersätta permanenta miljöer för konstnärlig produktion. En hållbar stad behöver både publika scener och de arbetsplatser där konsten utvecklas.

### **Åtagande 1.4 Stockholms stad ska stärka kulturlivets ekonomiska**

**förutsättningar** Danscentrum tillstyrker att stadens upphandlingar ska följa gällande arvodesrekommendationer och avtal. Kravet bör omfatta alla typer av uppdrag till professionella konstnärer och kulturskapare, även när uppdraget inte omfattas av en formell upphandling.

Skäliga arvoden behöver kombineras med långsiktig och stabil finansiering av det fria professionella kulturlivet. Projektfinansiering har en viktig funktion för konstnärlig utveckling och experiment, men kan inte ersätta flerårig finansiering av professionella organisationer, arbetsgivare och produktionsmiljöer.

Fleråriga och förutsägbara stöd minskar administrationen och gör det möjligt att behålla kompetens, planera turnéer och erbjuda rimliga arbets- och uppdragsvillkor för konstnärliga personalen som anlitas av danskonstnärernas företag. De skapar också kontinuitet för de frilansare och underleverantörer som anlitas inom teknik, produktion, kommunikation, scenografi, kostym och administration.

**Åtagande 1.5 Stockholms stad ska främja konstnärligt nyskapande och återväxt**  
Ambitionen att främja konstnärlig utveckling, risktagande och återväxt är välkommen. Åtagandet bör omfatta både oetablerade och etablerade professionella kulturskapare, eftersom konstnärlig utveckling pågår under hela yrkeslivet.

Danscentrum Stockholms residensverksamhet fyller redan flera av de funktioner som beskrivs i åtagandet: konstnärlig utveckling, daglig träning, risktagande, produktion, möten med publik och proaktiva arbetssätt. Ambitionen att utveckla residens kan bygga vidare på den kompetens och de modeller som redan utvecklats inom dansfältet, bland annat genom Danscentrums arbete, när Danskvarteret slutförs.

Danscentrums ledning av nationella Dansmässan är ett exempel på hur professionella mötesplatser stärker förmedlin och kontakten mellan konstnärer, arrangörer och beställare. Därigenom förbättras verkens möjligheter att nå publik i Stockholm och i övriga landet. I en relativt liten sektor stärker mötesplatser både spridning, arbetsmarknad och kompetensutbyte.

Programmet uppmärksammar Konstfack och Kungliga Konsthögskolan som betydelsefulla konstnärliga utbildningsmiljöer. Även professionella dansutbildningar behöver synliggöras (SKH). En sammanhängande kedja från utbildning till professionell etablering, praktik, arbetsmarknad och internationell verksamhet är avgörande för stadens långsiktiga kompetensförsörjning inom dansen.

## **Mål 2. Kultur finns i varje stockholmares vardag**

Danscentrum tillstyrker målet. Möjligheten att möta professionell konst ska inte vara beroende av bostadsområde, skola eller ekonomiska förutsättningar.

### **Åtagande 2.1 Stockholms stad ska ge invånarna en jämlik tillgång till storstadens breda kulturutbud**

Åtagandet är angeläget. Skapande skola är ett viktigt verktyg, men tillgången till professionella kulturupplevelser får inte vara beroende av enskilda skolors resurser, kunskap eller prioriteringar. Det behövs strukturer som gör det möjligt för alla skolor att samarbeta med professionella kulturskapare.

Skapande skola ska utgå från professionellt konstnärskap och komplettera, inte ersätta, skolans ordinarie undervisning. Konstnärlig kvalitet, rimliga arbetsvillkor och respekt för professionell kompetens behöver präglade insatserna.

**Åtagande 2.2 Stockholms stad ska möjliggöra ett levande kulturliv i varje stadsdel**  
Blå huset i Tensta visar hur professionell dans kan integreras i ett lokalt kulturhus i samverkan. Nätverk som DANSiSTAN/CIRKUSiSTAN, där bland

andra Danscentrum Stockholm och ZebraDans är medgrundare, visar hur samordning mellan professionella aktörer kan ge barn och unga tillgång till dans och cirkus av hög konstnärlig kvalitet.

Geografisk jämlikhet kräver långsiktiga relationer mellan professionella kulturskapare, lokala arrangörer, skolor och kulturhus. Kontinuitet skapar tillit, lokal förankring och varaktiga publikrelationer.

**Inom Åtagande 2.1** vill Danscentrum särskilt framhålla att professionella danskonstnärer har specialistkompetens som används inom bland annat kulturskola, community dance, vård, äldreomsorg och dansverksamhet för personer med Parkinsons sjukdom.

Danskonstnärers kompetens är inte en generell aktivitetsresurs, utan specialistkunskap utvecklad genom professionell konstnärlig praktik. När denna kompetens används för att uppnå mål inom skola, folkhälsa, vård, stadsutveckling eller social hållbarhet behöver berörda förvaltningar och politikområden också bidra till finansieringen. Kulturens resurser bör inte ensam bära kostnaderna för insatser som skapar värden inom andra samhällsområden.

Samtidigt behöver kulturens egenvärde förbli utgångspunkten. Professionell dans ska inte behöva motiveras enbart genom mätbara effekter på hälsa, lärande eller social sammanhållning. Det är som självständig konstnärlig praktik som dansen kan öppna nya perspektiv, utmana föreställningar, bjuda in till eget utövande och bidra till ett demokratiskt samhälle.

**Mål 3. Kultur gör Stockholms stadsmiljöer attraktiva och levande** Danscentrum tillstyrker målet och programmets ambition att göra kultur till en strategisk drivkraft i stadsutvecklingen. För att kulturen ska kunna spela denna roll behöver den integreras tidigt i planeringen och ges långsiktiga förutsättningar.

**Åtagande 3.1 Stockholms stad ska ha en kulturdriven stadsbyggnadsprocess** Danscentrum föreslår att professionella kulturaktörer involveras som kunskapsbärare i stadsplaneringens tidiga skeden. Lokaler för produktion, repetition och presentation behöver betraktas som en del av stadens långsiktiga kulturella infrastruktur. När kulturverksamheter kommer in sent riskerar lokalernas utformning, kostnader eller avtalsvillkor att göra professionell verksamhet omöjlig.

Den professionella dansen är en integrerad del av de kulturella och kreativa branscherna. Konstnärlig produktion skapar arbetstillfällen och uppdrag. Investeringar i dansens infrastruktur stärker därmed Stockholms kompetensförsörjning, innovationskraft och attraktionskraft som kultur- och kunskapsstad.

Dansfältets samproduktion, delade lokaler, gemensamma teknik och internationella nätverk gör att investeringar i gemensam infrastruktur kan få stor utväxling och komma många aktörer och publikgrupper till del.

Kultur behöver också ges en aktiv roll i utvecklingen av befintliga stadsdelar. Lokala kulturmiljöer och professionella verksamheter kan bidra till levande offentliga rum, möten mellan människor och en starkare lokal identitet. Detta förutsätter att konstnärliga aktörer involveras som kunskapsbärare och samarbetspartner, inte enbart som tillfälliga utförare.

**Mål 4. Kultur är en bärande del av Stockholms stads identitet** Danscentrum tillstyrker målet. Stockholms identitet som kulturstad formas både av stora institutioner och av den fria professionella konsten, konstnärsdrivna miljöer, internationella utbyten och ännu pågående konstnärliga processer.

Den professionella dansen bidrar till bilden av Stockholm som en samtida, öppen och internationellt orienterad stad genom relationer mellan lokala sammanhang och internationella nätverk. Stockholms identitet stärks när staden både visar färdiga verk och ger konstnärer möjlighet att utveckla och producera ny konst. Stadens kommunikation om Stockholm som kulturstad behöver spegla bredden i det professionella kulturlivet. Den fria danskonsten och de mindre och medelstora aktörerna bör synliggöras tillsammans med de stora institutionerna.

### **Genomförande och styrning**

**Stockholms stads roll och ansvar** Programmet ger goda möjligheter att utveckla ett gemensamt ansvar för kulturpolitiken. För att ambitionerna ska få genomslag behöver ansvar, finansiering och former för samverkan och uppföljning vara tydliga.

Det bör framgå vilka nämnder och bolagsstyrelser som ansvarar för respektive åtagande och hur kulturpolitiska perspektiv ska beaktas i stadens övriga verksamheter. När konstnärlig kompetens används för mål inom exempelvis skola, vård, folkhälsa, stadsutveckling och näringsliv bör berörda nämnder och bolag också få möjlighet till ökad kunskap, och att medverka till finansieringen.

**Samverkan är nyckeln** Stockholm har goda förutsättningar att bygga långsiktiga former för samverkan med det professionella kulturlivet. Danscentrum ser särskilt värde i att konstnärer, centrubildningar och andra professionella organisationer får en tydlig roll som kunskaps- och dialogparter.

Sveriges 14 centrubildningar utgör tillsammans en etablerad expertresurs för det fria professionella kulturlivet. De har nära kontakt med konstnärer, kulturföretag, arbetsgivare och uppdragsgivare och samlar kunskap om arbetsmarknad, produktionsvillkor, kompetensbehov och utveckling inom olika konstområden. Därmed kan de bidra med både aktuell lägesbild och praktiskt förankrade lösningar.

Danscentrum föreslår att staden använder denna resurs genom en återkommande dialog med centrubildningarna. Ett sådant forum kan ge staden tidiga signaler om förändringar i kulturlivet, underlag för mer träffsäkra beslut och bättre möjligheter att följa hur kulturprogrammets åtaganden fungerar i praktiken.

Dialogen kan kompletteras med mindre arbetsgrupper kring exempelvis lokaler och kulturell infrastruktur, arbetsvillkor, kompetensförsörjning, barns och ungas tillgång till professionell kultur samt internationellt utbyte. Danscentrum och övriga centrumbildningar kan bidra med expertkunskap, statistik, nationella och internationella nätverk/projekt och erfarenheter från sina respektive konstområden. När medverkan innebär särskilda uppdrag behöver ansvar, omfattning och ersättning vara tydliga.

**Styrning och uppföljning av arbetet** Danscentrum tillstyrker att programmet integreras i stadens ordinarie styr- och ledningsmodell. Uppföljningen bör emellertid inte begränsas till antalet aktiviteter, besök eller deltagare. Sådana mått ger viktig information, men beskriver inte konstnärlig kvalitet, organisationernas långsiktighet eller professionella kulturskapares produktions- och arbetsvillkor.

Danscentrum föreslår att staden även följer upp:

- tillgången till för dans ändamålsenliga produktions-, repetitions- och residenslokaler
- utvecklingen av flerårig och långsiktig finansiering
- möjligheterna till konstnärlig utveckling, produktion och internationellt utbyte
- barns, ungas, vuxnas och äldres tillgång till professionell dans
- budets geografiska och socioekonomiska spridning
- samt hur andra förvaltningar och bolag medverkar till finansieringen när konstnärlig kompetens används för deras mål

Kvantitativa indikatorer behöver kompletteras med kvalitativa bedömningar och återkommande dialog med professionella konstnärer och kulturskapare samt deras organisationer. Bedömningar av konstnärlig kvalitet ska göras av personer med relevant professionell kompetens och får inte användas för att styra konstens innehåll.

**Programmets definitioner** Danscentrum föreslår att programmet bör tydliggöra att kulturell infrastruktur omfattar såväl publika scener som produktions-, repetitions-, residens- och mötesmiljöer.

Upphovsrätten behöver ges en tydligare plats i programmet. Den är en grundläggande förutsättning för att professionella konstnärer och kulturskapare ska kunna kontrollera användningen av sina verk och få skälig ersättning för sitt arbete. Vid stadens egen användning, upphandling och finansiering av AI-baserade och andra digitala verktyg behöver upphovsrätt, transparens, konstnärlig integritet och skälig ersättning säkerställas. Upphovsrättsligt skyddat material får inte användas utan rättighetshavarnas tillstånd eller annan rättslig grund. Motsvarande krav bör ställas på externa leverantörer och samarbetspartner.

**Avslutande synpunkter**

Danscentrum välkomnar programmets övergripande inriktning och ser stora möjligheter i ett genomförande där den fria professionella dansens och centrumbildningarnas kapacitet tas till vara.

Stockholm har redan ett professionellt dansfält med hög konstnärlig kvalitet, kompetens, företagsamhet och internationell räckvidd. Staden har tillgång till Danscentrum och övriga centrumbildningar som etablerade kunskaps- och dialogparter. Genom långsiktiga investeringar, professionella arbetsvillkor och regelbundet erfarenhetsutbyte kan staden utveckla både kulturpolitiken och invånarnas tillgång till konst.

Det stärker Stockholm som en stad som ser dansens möjligheter, tar vara på kulturlivets expertis och både presenterar och möjliggör ny konst.

## **Klys**

**Klys** yttrande daterat den 3 juli 2026 har i huvudsak följande lydelse.

### **1 Inledning**

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd – utgör en samlad röst för Sveriges professionella kulturskapare i kultur- och konstnärspolitiska politiska frågor och företräder via sina 14 medlemsorganisationer nästan 30 000 yrkesverksamma kulturskapare i Sverige. Dessa arbetar som bl a författare, dramatiker, journalister, bild- och formkonstnärer, musiker, kompositörer, tonsättare, regissörer, skådespelare, filmskapare och dansare.

Organisationerna samarbetar inom KLYS i frågor som rör kulturskapares villkor, till exempel konstnärspolitik, upphovsrätt, arbetsmarknad, trygghetssystem och yttrandefrihet. KLYS arbete bedrivs både på nationell, regional och kommunal nivå. KLYS bevakar löpande regionernas och kommunernas främjande av konstnärlig kvalitet och mångfald inom kulturen, samt balansen mellan kultur-, närings- och aspektpolitik av olika slag.

### **2 Övergripande synpunkter**

KLYS välkomnar att det kulturstrategiska programmet inleds med att konstatera att kultur är en mänsklig rättighet och att grundlagarna i regeringsformen slår fast att den enskildes kulturella välfärd ska vara ett av de grundläggande målen för den offentliga verksamheten (sid 4). Det är utmärkt, men för att fler ska kunna ta del av och interagera med konst och kultur krävs att kulturskapare och konstnärer kan verka under rimliga arbetsvillkor.

### **Positivt med konstnärspolitiska perspektiv**

Jämfört med Stockholms stads nuvarande kulturstrategiska program, som kom 2021, finner KLYS mycket som har förbättrats väsentligt i detta förslag till revidering av programmet. Staden har valt att skriva in en rad konstnärspolitiskt viktiga ståndpunkter. Kulturskapares och konstnärers viktiga del i en stads kulturliv

synliggörs i högre grad än tidigare, även om vi noterar brister i vissa avseenden. Programmet har också viktiga betoningar av hur professionell kultur och konst, inte minst nya uttryck av olika slag, utgör en ryggrad i kulturlivet, och det är värdefullt hur staden befäster att yttrandefrihet och konstnärlig frihet är programmets viktigaste utgångspunkter.

### **Kulturskaparna saknas som kärna**

En sak vi vill anmärka på är att programmet främst behandlar kultur som ett ekosystem av upplevelser och platser framför sådant som kulturskapares yrken, hantverk och försörjning (marknad och näring). Samtidigt skriver staden på sidan 6 att "stadens förmåga att attrahera professionella kulturutövare är av central betydelse för att stärka Stockholms och Sveriges identitet." Den här motsägelsen är signifikativ för många kulturstrategier och -planer av idag och bör problematiseras mer konstruktivt än vad som ofta görs. Kulturskapare utgör kärnan i kulturella och kreativa branscher, liksom i det offentligt finansierade kulturlivet.

Vi undrar hur staden rent konkret avser att arbeta för att professionella kulturskapare ska kunna försörja sig och verka i sina yrken i Stockholm? Kopplat till denna fråga borde sådant som AI-utmaningarna inom stora delar av kulturarbetsmarknaden faktiskt adresseras någonstans i programmet. Men vad vi kan se nämns varken AI eller upphovsrättsliga frågor i programmet, något som vi hoppas att staden kommer att justera efter remitteringen.

Generellt sett vill vi påminna om samtidens ytterst snabba teknikutveckling när det gäller AI och utmaningar för upphovsrätten i ljuset av den. Offentligt finansierade kulturverksamheter bör agera förebildligt när det gäller respekt för upphovsrätten och det mänskliga skapandet. KLYS lanserade 2025 en informationsskrift<sup>1</sup> med rekommendationer för användning av generativ AI i professionella verksamheter, som också riktar sig till regionala och kommunala verksamheter. För mer information om hur kultur- och konstnärspolitiken bör förhålla sig till AI se KLYS AI-strategi<sup>2</sup>.

### **Professionell konstnärlig kompetens bör hanteras bättre**

Vi ställer oss frågande till det faktum att programmet beskriver Stockholm som en arena för professionell kultur men inte som en generator av den. En stad som tar kultur på allvar investerar inte bara i att tillgängliggöra konst och kultur, utan i själva förutsättningarna för att fostra professionella kulturskapare och få dem att stanna kvar, eller locka andra att flytta till staden, och att hålla alla dessa kvar i sina yrken i staden. Här är London ett tydligt exempel: Arts Council, UAL, direkta kopplingar mellan konstnärlig utbildning och arbetsmarknad, och en offentlig upphandling som aktivt skapar försörjning.

---

<sup>1</sup> <https://klys.se/ai-rekommendationer/>

<sup>2</sup> <https://klys.se/ai-artificiell-intelligens/>

Stockholm visar på goda ambitioner, men detta förslag till kulturstrategiskt program saknar i mångt och mycket det här viktiga systemtänket. Vi vet att hundratals studenter utexamineras varje år från konstnärliga utbildningar i Stockholm, men i förslaget till program saknas det formuleringar kring hanteringen av konstnärliga yrkeskompetenser. Professionellt utbildade kulturskapare får inte bara bli till en investering utan avkastning – det här är viktigt för individen och långsiktigt för stadens utveckling i stort.

### **Skapande Skola nämns inte?**

Skapande skola är ett statligt kulturpolitiskt uppdrag som direkt berör professionella kulturskapare som utförare och utgör en viktig del av deras försörjning. Att detta inte tas upp är anmärkningsvärt.

### **Fördomsfullt om stadsdelars och förorters olikheter**

Programmet lyfter i våra ögon klichéartat fram olika stadsdelars eller förorters ”kulturuttryck” som ”identitetsskapande” (Rinkeby, Husby, Skärholmen, sidan 8), men saknar en plan för hur staden stödjer övergången från amatörverksamhet till professionellt yrkesliv och kulturella näringar. Rätten att uttrycka sig har också en ekonomisk dimension.

Dessutom: Kanske borde staden i sitt program tona ner klichéskrivningar om att en viss konst eller kulturyttring omedelbart kopplas till en viss stadsdel eller förort. Även tonsättare, poeter och teaterregissörer bor i eller kommer från Rinkeby, Husby eller Skärholmen, liksom att rappare kommer från andra delar av staden.

### **Ateljéstödet är inte likvärdigt**

Ett bra sätt att ge kulturaktörer de bästa förutsättningarna är att säkra tillgången till ateljéstöd. Staden nämner stolt sina ~500 ateljéer, men illustratörer och grafiska formgivare är strukturellt underrepresenterade i den eftersom ateljéstödsmodellen inte är anpassad för deras arbetsformer. Det är ett jämlikhetsproblem inom programmets egna åtaganden.

Stadens referensgrupp för ansökningar borde utöver bild- och formkonstnärer även innehålla en illustratör/satirtecknare/animatör.

### **Viktigt att staden är en förebildlig beställare av kultur**

Ett sätt att verka främjande för att kulturaktörer ska ha goda förutsättningar att verka är att säkerställa att staden själv är förebildlig när den ska beställa kultur och konst. Vi ser ofta att man i till exempel upphandlingar inte agerar förebildligt. Vi vill påminna staden om mål 4.2 i ”strategi för företag i kulturella och kreativa branscher”<sup>3</sup>

---

<sup>3</sup> <https://www.regeringen.se/contentassets/7b807f91ed234d5b97b973a83fe470b1/202411100webb.pdf>

Vi vill också hänvisa till Svenska Tecknares och Svenska Fotografers Förbunds riktlinjer för upphandlingar<sup>4</sup>

### **Programmets målsättningar och åtaganden**

En viktig förbättring i det föreslagna kulturstrategiska programmet jämfört med det nuvarande är de fyra målen och de konkreta och tydligt formulerade åtagandena för förvaltningarna. Vi anser att många av åtagandena är relevanta för konstnärers och kulturskapares verklighet, men att vissa behövs kompletteras eller förtydligas. Se våra synpunkter i avsnitt 5 nedan.

### **3 Begreppsanvändning och definitioner**

KLYS vill anmärka på att begreppsanvändningen för kulturskapare är inkonsekvent i dokumentet och ibland direkt otydlig. Vaga begrepp som ”aktörer” och ”kreatörer” används på några ställen och det riskerar att försvåra för läsaren att förstå om det är yrkesverksamma kulturskapare som åsyftas eller andra aktiva inom kulturlivet. Vi skulle helst se att regionen använder ordet ”kulturskapare” genomgående, och gärna ”professionell kulturskapare” om det är det som åsyftas.

Det finns även inkonsekvenser kring konstnärs- och konstbegreppet. Staden bör se över detta så att det blir konsekvent på alla ställen i planen där konstnärs- och konstbegreppen förekommer, och att det framgår tydligt när det är bild- och formkonst som åsyftas, och när det är konst och konstnär som används i den konstområdesövergripande betydelsen.

### **Begreppen kulturskapare och konstnär**

KLYS förespråkar generellt sett att regionerna i sina kulturplaner har en konsekvent användning av begreppet professionell (eller yrkesverksam) kulturskapare för att beteckna konstnärligt yrkesverksamma inom alla konstområden; såväl fritt verksamma, som institutionsanställda och sådana som kombinerar dessa verksamhetsformer. KLYS förespråkar också, liksom Konstnärs-nämnden, den breda definitionen av ordet konst, och att begreppet konstnär – när det används – betecknar verksamma inom alla konstområden, och inte endast bild- och formkonstnärer.

### **Kulturell mångfald**

KLYS välkomnar att kulturell mångfald påpekas i Mål 1 på sidan 10:

”Stockholm ska kännetecknas av konstnärlig frihet och en mångfald av kulturuttryck.” Liksom på sidan 13 i åtagande 2.1:

”stärka skolor, förskolor och stadens öppna fritidsverksamheter som självklara platser för barn och unga att skapa och ta del av en mångfald av kulturuttryck”

---

<sup>4</sup> <https://svenskatecknare.se/rekommendationerupphandling/>

Konkret skulle Unescos mångfaldskonvention<sup>5</sup> från 2005 kunna nämnas i dokumentet kopplat till ovanstående skrivningar, eller till någon kompletterande övergripande formulering om att Stockholms stad avser att främja kulturell mångfald, dvs. en bredd av konst- och kulturuttryck gällande stadens kulturlivs utbud, distribution och produktionsmöjligheter för konstnärligt yrkesverksamma inom alla konstområden.

#### **4 Samråd med professionella kulturskapare**

I avsnittet ”Samverkan är nyckeln” på sidan 18 framhålls att ”samverkan är viktigt för att nå ut brett till olika målgrupper, för att ta tillvara olika perspektiv och kompetenser [...]”.

Vidare skriver staden att:

”Framgången ligger i att bygga och vårda långsiktiga strukturer för samverkan, så som nätverk och dialoger med det fria kulturlivet, [...] privata kulturverksamheter, [...] näringsliv, folkbildningen och civilsamhället.”

Det är inte tillräckligt tydligt i programmet hur staden har tagit in synpunkter och gjort avstämningar. KLYS uppfattar inte att Stockholms stads dialogarbete med det professionella kulturlivet i staden inför revideringen av programmet har varit helt tillfredsställande. Vi välkomnar de möten som har hållits med företrädare för olika kulturaktörer, kulturorganisationer och fackliga förbund, men ställer oss frågande till hur heltäckande dialogarbetet egentligen har varit när det gäller samtliga olika konstområden, och i vilken utsträckning som olika enskilda företrädare för det fria kulturlivets yrkesverksamma i staden har fått komma till tals.

Kanske kunde det konkretiseras något i programmet om hur Stockholms stad avser att föra dialog med professionella kulturskapare i sak kopplat till uppföljningar av programmet när det gäller konstområdena och konstnärspolitiska perspektiv kopplat till olika kulturverksamheter?

Några generella informationspunkter om KLYS syn på regionala samråd med kulturskapare

KLYS förespråkar en konstområdesövergripande dialoggrupp för att involvera professionella kulturskapare från alla konstområden i en samlad och samstämmig löpande dialog runt offentliga strategiers och planers framtagande, genomförande och uppföljning.

KLYS betonar vikten av att en representant för ett konstområde ska vara erkänt yrkesverksam och medlem i någon av KLYS medlemsorganisationer – något som borgar för professionalism och insyn i kultur- och konstnärspolitiska strukturer, både nationellt och regionalt, inom respektive konstområde. Läs mer i KLYS samrådsguide med rekommendationer för samrådsarbete i regioner och kommuner.

---

<sup>5</sup> <http://u4614432.fsdata.se/wp-content/uploads/2013/09/Unescos-konvention-om-skydd-f%C3%B6r-och-fr%C3%A4mjande-av-m%C3%A5ngfalden-av-kulturyttringar.pdf>

Se länk nedan<sup>6</sup>. Samrådets deltagare ska arvoderas för varje möte enligt särskilda arvodes-rekommendationer som KLYS tagit fram i samarbete med KLYS medlemsorganisationer; se broschyr Att ta betalt<sup>7</sup> Rekommendationerna uppdaterades och höjdes 2024. En ny uppdatering av arvodesnivåerna kommer att gälla från 2027.

KLYS vill också påminna om vikten av att lyfta samtliga professionellt verksamma kulturskapares röster och perspektiv, oavsett anställnings-/ verksamhetsform/ institutionskoppling. Samrådet bör så långt det är möjligt omfatta och representera både kulturskapare från det s k fria kulturlivet och anställda kulturskapare vid kulturinstitutioner i staden. Om möjligt även sådana som kombinerar dessa verksamhetsformer. Även institutionsanställda kulturskapares synpunkter bör beaktas.

## **5 Synpunkter på programmets skrivningar**

### **Stycket med rubriken "Huvudstad" (sid 8)**

- KLYS reagerar på hur svepande staden nämner professionella kulturskapare i denna mening: "I århundraden har Stockholm varit en plats där konstnärer, musiker och andra kreativa människor från hela Sverige har valt att leva och verka."

I ett flerårigt gällande offentligt dokument om kulturutveckling i Sveriges största stad är det viktigt att staden använder en tydlig vokabulär som inte grumlar gränsen mellan yrkesverksamma kulturskapare/konstnärer och hobbyverksamma kulturskapare. Som samlande begrepp bör staden skriva "konstnärer och kulturskapare".

### **MÅL 1 – Åtagande 1.4 (sid 12)**

- KLYS välkomnar att Stockholms stad ska säkerställa att stadens upphandlingar följer gällande arvodesrekommendationer och avtal för yrkesverksamma kulturarbetare.

Kommentar: Vi tycker det är utmärkt att detta åtagande finns med i programmet, men det måste omfatta alla typer av uppdrag till yrkesverksamma kulturarbetare – även sådana som inte upphandlas.

Stockholms stad måste också säkerställa att de verksamheter som uppbär verksamhets- eller projektstöd från staden följer gällande avtal och arvodesrekommendationer, till exempel MU-avtalet (avtalet för medverkans- och utställningsersättning).

---

<sup>6</sup> [http://www.klys.se/wp-content/uploads/2015/11/KLYS\\_broschyr\\_samradsguide\\_2017.pdf](http://www.klys.se/wp-content/uploads/2015/11/KLYS_broschyr_samradsguide_2017.pdf)

<sup>7</sup> <https://klys.se/arvodesrekommendationer/>

Kulturnämnden bör utreda hur staden arvoderar konstnärer och kulturskapare idag och upprätta en policy för hur yrkesverksamma kulturskapare inom olika konstområden ska arvoderas när de anlitas av staden eller av verksamheter som uppbär stöd från staden.

#### **MÅL 1 – Åtagande 1.5 (sid 12)**

Vi välkomnar att det på sidan 12 i Åtagande 1.5 framhålls att ”Stockholms stad ska främja konstnärligt nyskapande och återväxt”, och att man vill underlätta för konstnärligt risktagande. Det är dock viktigt att inte fastna i ordet ”nyskapande”, eftersom det kan inkräkta på den konstnärliga friheten i sak. KLYS skulle hellre se att staden formulerade att den vill stötta främjandet av konstnärlig utveckling av olika slag och konstnärligt risktagande i olika grad. Nyskapandet i sig är i detta underförstått.

I åtagandet betonas stöd för barn och unga, samt för unga vuxna och oetablerade kulturskapare. Detta välkomnar KLYS självfallet, men vi saknar för balansens skull att staden under samma Åtagande 1.5 även betonar stöd och uppmuntran för etablerade, professionella kulturskapare och konstnärer. Vi saknar en egen punkt för främjande av de yrkesverksamma kulturskaparna i staden.

#### **MÅL 2 – Åtagande 2.1 (sid 13)**

I Åtagande 2.1 noterar vi att staden särskiljer satsningar på kultur för barn och unga samt äldre publik. I en av punkterna betonas att ”intensifiera insatserna för att ge stadens äldre en jämlik tillgång till kultur av hög kvalitet och eget skapande”. KLYS ser gärna att skrivningarna balanseras upp så att tillgång till kultur av hög kvalitet även gäller för andra målgrupper, och inte bara för de äldre.

#### **Programmets definitioner (sid 19)**

I definitionsavsnittet på sidan 19 räknar staden upp ”cirkus, dans, design, film, foto, hantverk, konst, litteratur, musik, spel och teater”. Vi vill gärna att ”konst” ändras till ”bild- och formkonst”, vilket vi tror är vad som avses här. Illustration och grafisk form, samt dramatik saknas och bör läggas till här.

### **6 Avslutningsvis**

Stockholms stads förslag till revidering av sitt kulturstrategiska program ger ett blandat men på det stora hela positivt intryck. KLYS välkomnar dokumentets tydliga demokratianslag och en rad konstnärspolitiskt viktiga skrivningar, inte minst om vikten av konstnärlig frihet. Om staden är lyhörd för de olika remissinstansernas synpunkter tror vi att programmet kommer att fungera utmärkt som ”ett stadsövergripande styrdokument för stadens förvaltningar och bolag”. Sida 7 av 7

I programmets inledning på sidan 3 hävdas att det kulturstrategiska programmet ”ska ge riktning och samla Stockholms stad kring framtida kultursatsningar”. Vi instämmer i att programmet vägleder läsaren på ett bra sätt i många avseenden, men att staden bör förtydliga både begreppsapparaten i sig kring professionella

kulturskapare och gränsdragningar mellan kulturintresserade och kreativa medborgare i allmänhet och yrkesverksamma inom konst och kulturella och kreativa branscher.

Orden konst och konstnär nämns mycket, men det blir i flera olika avsnitt otydligheter kring om det är den breda ordalydelsen som gäller eller om det är bild- och formkonstnärer som åsyftas.

Vi vill påminna om vikten av att staden har ett utvecklingsarbete både för ett upprätthållande av kulturell mångfald enligt Unescos mångfaldskonvention och för att utveckla möjligheterna i stadens kulturliv för en mångfald när det gäller vilka medborgare som kan verka som kulturaktörer och yrkesverksamma kulturskapare.

Goda ambitioner i sådana här strategier väcker alltid frågor om den generella finansieringsbilden för kulturutvecklingen i en kommun eller region, och hur en resursfördelning görs för att väga in olika intressen. Vad får eventuellt stryka på foten och vad kommer med säkerhet att genomföras av strategins föreslagna inriktningar utifrån beslut i stadens kulturpolitik?

I programmet adresseras olika medborgargrupper och målgrupper för kultursatsningar i olika grad, vilket vi tror behöver balanseras upp till slutversionen. Vi vill påminna staden om att det är viktigt att resursfördelningen när det gäller satsningar på kultur och konst för målgruppen barn och unga måste viktas mot satsningar för andra målgrupper i kulturlivet, så som en vuxen allmänhet, äldre, sjuka eller funktionsvarierade.

KLYS tar gärna del av information framöver om hur dialogarbetet med kulturskapare kommer att utvecklas och förhoppningsvis relatera till årliga handlings- och verksamhetsplaner i anslutning till stadens uttalade mål och prioriteringar som utpekas i detta kulturstrategiska program.

KLYS vill slutligen tacka Stockholms stad för att vi gavs tillfälle att inkomma med dessa synpunkter på remissen. Vi ser fram emot fortsatta samtal om kultur- och konstnärspolitiska frågor, både med kulturförvaltningens tjänstepersoner och kommunpolitiker i Stockholm.

### **Konstnärernas Riksorganisation**

**Konstnärernas Riksorganisations** yttrande daterat den 3 juli 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Konstnärernas Riksorganisation företräder 3 500 professionella bildkonstnärer, konsthantverkare och formgivare i Sverige. Vi arbetar för konstnärlig frihet och goda villkor för bild- och formkonstnärer. Cirka en fjärdedel av våra medlemmar är bosatta i Stockholms stad.

Vi välkomnar att Stockholms stad nu uppdaterar den gällande kulturstrategin som man antog 2021, inte minst eftersom vi då, i vårt remissvar, ansåg att den hade många brister.<sup>1</sup> Remissutgåvan av den nu föreslagna strategin speglar i vårt tycke på ett

mycket bättre sätt den rådande verkligheten för Stockholms konst- och kulturliv, och uttrycker tydligare vad staden vill åstadkomma med kulturpolitiken på en övergripande nivå.

Strategin inleds med att konstatera att kultur är en mänsklig rättighet och att våra grundlagar i regeringsformen slår fast att den enskildes kulturella välfärd ska vara ett av de grundläggande målen för den offentliga verksamheten (s. 4). Det är utmärkt, men för att fler ska kunna ta del av och interagera med konst krävs att konstnärerna kan verka under rimliga arbetsvillkor. En stor utmaning är bild- och formkonstnärernas låga inkomster. Konstnärernas Riksorganisations rapport Utsikt från ateljéerna – Rapport 1: bild- och formkonstnärernas inkomster och verksamheter visar att medianen av bild- och formkonstnärernas sammanräknade förvärvsinkomst är 15 036 kr i månaden. Det är mindre än hälften av medianlönen i Sverige som år 2023 var 36 500 kr i månaden.<sup>2</sup>

De allra flesta bild- och formkonstnärer driver sina verksamheter i företagsform. Det finns vare sig anställningar eller kollektivavtal för denna yrkesgrupp. Det är därför av yttersta vikt att Stockholms stad agerar förebildligt och följer de avtal och arvodesrekommendationer som gäller i branschen – och säkerställer att bild- och formkonstnärer får skäliga ersättningar när de tar uppdrag med till exempel utställningar, gestaltungsuppdrag, föreläsningar eller pedagogiskt arbete. Detta ska gälla för stadens egna verksamheter såväl som för verksamheter som erhåller stöd från staden.

### **Målsättningar och åtaganden**

En viktig förbättring i den föreslagna strategin jämfört med den nuvarande är de fyra målen och de konkreta och tydligt formulerade åtagandena för förvaltningarna. Vi anser att många av åtagandena är relevanta för konstnärers verklighet, men att vissa behövs kompletteras eller förtydligas.

### **Viktiga åtaganden som rör bild- och formkonstnärer**

§ 1.1 (s. 10): Stockholms stad ska ha tydliga rutiner och arbetssätt för att säkra konstnärlig frihet, principen om armlängds avstånd och stadens demokrativillkor i beslut och stödformer.

Kommentar: Vi tycker detta är ett bra förslag.

§ 1.2 (s. 11): Stockholms stad ska säkra att hyrorna för de av stadens egna lokaler som används av professionella kulturaktörer och civilsamhället hålls på en för båda parter hållbar nivå.

Kommentar: Det är utmärkt att staden på detta sätt ser till att konstnärer kan hyra ändamålsenliga lokaler med en hyresnivå som de kan efterfråga. De senaste åren har inflationstakten satt många konstnärer under ekonomisk press när hyrorna har ökat markant. Vi hoppas att åtagandet under punkt 1.2 innebär åtgärder som leder till en bättre situation för konstnärerna på hyresmarknaden för ateljéer i Stockholm.

§ 1.4 (s. 12): Stockholms stad ska säkerställa att stadens upphandlingar följer gällande arvodesrekommendationer och avtal för yrkesverksamma kulturarbetare.

Kommentar: Vi tycker det är utmärkt att detta åtagande finns med i strategin, men det måste omfatta alla typer av uppdrag till yrkesverksamma kulturarbetare – även sådana som inte upphandlas.

Stockholms stad måste också säkerställa att och de verksamheter som uppbär verksamhets- eller projektstöd från staden följer gällande avtal och arvodesrekommendationer, till exempel MU-avtalet (avtalet för medverkans- och utställningsersättning).

Kulturnämnden bör utreda hur staden arvoderar konstnärer idag och upprätta en policy för hur konstnärer och andra yrkesverksamma kulturutövare ska arvoderas när de anlitas av staden eller av verksamheter som uppbär stöd från staden.

§ 3.1 (s. 14): Stockholms stad ska tillvarata och beakta kulturlivets potential och lokala drivkrafter i stadsbyggnadsprocessen, med särskilt fokus på tidiga skeden där syfte och förutsättningar bestäms.

§ 3.2 (s. 15): Stockholms stad ska stärka samverkan inom staden och med det fria kulturlivet för att levandegöra stadens offentliga rum med kultur, utveckla arbetssätt som ger en mer jämlik fördelning av konstinvesteringar och konstnärlig gestaltning i staden.

Kommentar: Åtagandena 3.1 och 3.2 är viktiga. Tyvärr nämns vare sig enprocentsregeln för offentlig konst eller politikområdet gestaltad livsmiljö i strategin. Det är bra att den offentliga konsten nämns som en viktig del av stadens verksamhet och de åtaganden som formuleras ovan, men vi hade velat se skarpare formuleringar, till exempel målsättningar med ambitionen att enprocentsregeln ska tillämpas som en regel vid stadens bygginvesteringar, något som inte är tydligt idag.

Vi anser också att Stockholms stad i strategin bör skriva in att stadens förvaltningar och bolag ska agera förebildligt i rollen som uppdragsgivare vid gestaltningsuppdrag och säkerställa goda villkor och skäligen ersättningar till uppdragstagare.

### **Styrning och uppföljning**

Sist men inte minst uppskattar vi att strategin tydligt uttrycker hur Stockholms stads arbete för kultur är integrerat i stadens ordinarie styr- och ledningsmodell (s. 18).

”Stadens övergripande mål formuleras i kommunfullmäktiges budget tillsammans med beslutade styrdokument. Nämnder och bolagsstyrelser ska i verksamhetsplaneringen beskriva hur de avser att förverkliga programmet. Detta genom att precisera vilka aktiviteter de behöver genomföra samt hur de ska samverka inom staden och med externa aktörer.” Detta bäddar för en kulturstrategi som kommer att vara användbar för lång tid framöver.

Vi vill gärna se att staden upprättar årligen återkommande samråd med olika grupper av aktörer i stadens kulturliv, inklusive representanter för kulturlivets branschorganisationer, för att diskutera och utvärdera strategin.

## **Scen och Film**

**Scen och Films** yttrande daterat den 4 juli 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Scen & Film är ett fackförbund inom scen- och filmområdet. Medlemmarna är yrkesverksamma upphovsmän (regissörer, scenografer, designers, filmfotografer, klippare mm), artister (skådespelare, sångare, dansare, musikalartister, cirkusartister mm), teknisk och administrativ personal inom scenkonstområdet, film, radio, TV och bio. Förbundet organiserar sammantaget cirka 9 000 medlemmar med olika anlitandeformer – som anställda, egenföretagare eller kombinatörer.

Scen & Film har tagit del av Kulturstrategiskt program för Stockholms Stad och vill gärna kommentera några delar av programmet då en betydande del av förbundets medlemmar bor och är verksamma i Stockholmsområdet. Scen & Film ingår i samarbetsnämnden KLYS och ställer oss även bakom deras yttrande.

## **Sammanfattning**

Det kulturstrategiska programmet, är liksom sin föregångare från 2021, ett övergripande dokument, men det är positivt att dokumentet nu innehåller målområden som tydligare pekar ut riktningen för stadens kulturstrategiska ambition. Dokumentet beskriver kultur som en förutsättning för en fungerande demokrati och ett hållbart samhälle samtidigt som den kulturella och kreativa näringen ses som en dynamisk tillväxtsektor med stor omsättning och hög sysselsättning. Scen & Film delar bilden av en vital kultursektors betydelse för en fungerande demokrati, ekonomisk tillväxt, regional attraktionskraft och folkhälsa. Strategin i sin helhet är ett rejält lyft från sin föregångare och vi ser med tillförsikt fram emot att remissvarens inspel ytterligare bidrar till att utveckla strategin.

Scen & Film saknar ett tydligare fokus på kulturskaparnas villkor. Lokaler, mötesplatser, nätverk och strukturer är centrala förutsättningar för medborgares möjlighet att ta del av och själva skapa konst och kultur, såväl som för kulturskapares möjlighet att skapa verk och möta publiken. Men för att Stockholm ska vara en attraktiv plats för kulturskapare att verka på, och för ett innovativt utbud av högkvalitativ kultur krävs goda förutsättningar för kulturskapare att försörja sig över tid. En strategi som så tydligt lyfter kulturens roll för samhällsutvecklingen och dess betydelse för stadens attraktionskraft måste också vara tydlig i sitt åtagande för att de som är avgörande för att strategin ska lyckas också har goda förutsättningar att försörja sig och verka i sina yrkesfunktioner. Det är inte så att det inte nämns i strategin, men Scen & Film ser konstnärspolitiken som navet i kulturpolitiken och menar att den även behöver genomsyra strategin. Att inte sätta kulturskaparnas villkor i centrum för strategin, undergräver strategins möjlighet till måluppfyllelse.

Vi ser också behov av att begrepp som konstnär, kreativ, aktör och liknande används mer precist för att strategin ska bli ett verktyg. Med alltför vida begrepp riskerar strategin att missa de delar som är avgörande för att på allvar förbättra kulturskaparnas förutsättningar att verka i Stockholm.

### **Mål 1. I Stockholm har kulturaktörer de bästa möjliga förutsättningarna**

*Åtagande 1.1 Stockholms stad ska garantera kulturens frihet*

*Åtagande 1.2. Stockholms stad ska skapa goda villkor för kulturverksamheter i sina egna lokaler*

Det är positivt att strategin tar den konstnärliga friheten på allvar. Det saknas dock en skrivning om kulturskapares villkor som avgörande för konstnärlig frihet. Ett förslag är ett tillägg om att staden har ansvar / avser arbeta för att säkerställa goda villkor för yrkesverksamma kulturskapare.

Det är mycket positivt att strategin tar sikte på lokalkostnader, men även här behöver målet kopplas till kulturskaparnas villkor för att resurserna även ska möjliggöra avtalsenliga villkor för de yrkesverksamma kulturskapare som verkar i lokalerna.

### **Åtagande 1.4. Stockholms stad ska stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar**

Det är positivt att strategin formulerar sig kring upphandlingar. Det behövs dock även en skrivning om att verksamhets- och projektbidrag ger mottagare förutsättningar att förhålla sig till (kollektiv-)avtalsenliga villkor.

### **Mål 2. Kultur finns i varje stockholmares vardag**

*Åtagande 2.1. Stockholms stad ska ge invånarna en jämlik tillgång till storstadens breda kulturutbud*

Det är positivt att strategin avser stärka skolan som en plats att ta del av och skapa kultur. För tydlighetens skull borde strategin nämna Skapande skola som ett viktigt verktyg för ambitionen. Utöver Skapande skola behöver strategin tydligare skriva ut på vilket sätt skolans möjlighet att ta del av kultur ska stärkas. Många enskilda kulturskapare – och inte minst den fria scenkonsten – skapar för barn och unga, men för att utbudet ska utvecklas med goda villkor för kulturskaparna krävs ekonomiska och strategiska prioriteringar.

Det är positivt med utökade möjligheter för invånarna att delta i dialogforum, men det är avgörande att sådana även inrättas med kulturskaparna själva.

Det är positivt att strategin avser utveckla användande av digitaliseringens möjligheter, men det saknas skrivningar om hur staden avser förhålla sig till AI och de utmaningar för kulturskaparna och upphovsrätten som kommer med det. Scen & Film rekommenderar strategin att hänvisa till Klys rekommendationer vid användning av generativ AI, <https://klys.se/wp-content/uploads/2025/06/KLYS-AI-Rekommendationer-FINAL.pdf>

### **Mål 3. Kultur gör Stockholms stadsmiljöer attraktiva och levande**

*Åtagande 3.1. Stockholms stad ska ha en kulturdriven stadsbyggnadsprocess*

*Åtagande 3.2. Stockholms stad ska ge utrymme för mer kultur i sina offentliga rum*

Det är positivt att strategin siktar mot lokalfrågan och snabbare tillståndprocesser, men att göra miljöerna attraktiva och levande genom kultur förutsätter ett åtagande även för kulturskapares villkor och behov. Målbeskrivningarna är exempel på skrivningar där kulturskapares villkor behöver genomsyra ambitionen för att strategin på allvar ska stärka stadens kulturutbud.

#### **Avslutningsvis**

Den nya strategin är ett rejält steg framåt, men vi saknar fortfarande en strukturerad dialog som involverar kulturskaparna. Yttrandet avslutas därför med samma stycke som sammanfattade remissvaret 2020.

En strategi åtföljs vanligtvis av en handlingsplan. Scen & Film ser fram emot en fördjupad dialog kring framtida behov och insatser för att realisera målsättningen av ett starkt och kvalitativt kulturliv som det kulturstrategiska programmet siktar mot. Utan en dialog som också involverar kulturskaparnas perspektiv kommer strategin stå sig slätt.

#### **Svensk Scenkonst**

**Svensk Scenkonsts** yttrande daterat den 29 juli 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Svensk Scenkonst har beretts tillfälle att yttra sig över förslaget till revidering av Kulturstrategiskt program för Stockholms stad och får härmed anföra följande.

Svensk Scenkonst är bransch- och arbetsgivarorganisation för hela den professionella scenkonsten. Organisationen företräder cirka 260 verksamheter inom musik, dans, teater, opera och samtida cirkus. Bland medlemmarna finns landets samtliga scenkonstinstitutioner samt privata scenkonstföretag och aktörer inom den fria professionella scenkonsten. Svensk Scenkonst verkar för att det ska finnas optimala förutsättningar att producera och sprida scenkonst av högsta kvalitet i hela Sverige.

#### **Allmänna synpunkter**

Svensk Scenkonst välkomnar förslaget till reviderat kulturstrategiskt program för Stockholms stad och tillstyrker i huvudsak programmets övergripande inriktning.

Programmet uttrycker en hög kulturpolitisk ambition och beskriver väl kulturens betydelse för enskilda personer, demokrati, stadens attraktivitet och samhällsutvecklingen i stort. Det är särskilt positivt att konstnärlig frihet och principen om armlängds avstånd lyfts fram, liksom att frågor om kulturlokaler, hållbara hyresnivåer, och kulturens roll i stadsutvecklingen omsätts till åtaganden för staden.

Svensk Scenkonst delar programmets utgångspunkt att ett livskraftigt kulturliv förutsätter ett dynamiskt ekosystem där institutioner, det fria kulturlivet, civilsamhället, kommersiella aktörer och enskilda kulturaktörer samspelar. Samtidigt behöver den professionella scenkonstens särskilda förutsättningar synliggöras tydligare. Scenkonsten består av personal- och teknikintensiva verksamheter som kräver långsiktig finansiering, ändamålsenliga lokaler samt tillgång till kvalificerad konstnärlig, teknisk och administrativ kompetens.

Svensk Scenkonst vill också understryka att konstnärliga bidrag till andra ändamål i samhället förutsätter ett självständigt och professionellt kulturliv. Kulturens betydelse för exempelvis demokrati, innovation, besöksnäring och attraktionskraft är väl beskrivet i programmet. Men det är viktigt att kulturverksamheterna inte främst betraktas som instrument för att uppnå mål inom andra politikområden. Kulturlivets konstnärliga värden måste vara utgångspunkten.

Programmets mål och åtaganden är ambitiösa men genomförandet behöver konkretiseras. Det gäller särskilt finansiering, ansvarsfördelningen mellan stadens nämnder och bolag samt hur resultaten ska följas upp.

### **Synpunkter på dokumentet i detalj**

**Åtagande 1.1 Stockholms stad ska garantera kulturens frihet** Det är mycket välkommet att Stockholms stad så tydligt slår fast stadens ansvar för att värna kulturens frihet. Principen om armlängds avstånd mellan det offentliga och verksamheternas konstnärliga innehåll är en grundläggande förutsättning för ett fritt och demokratiskt kulturliv.

Svensk Scenkonst ser därför positivt på stadens ambitioner att införa tydliga rutiner och arbetssätt för att säkra konstnärlig frihet och principen om armlängds avstånd samt öka kunskapen om dessa frågor hos politiker och tjänstemän. Men för att ett sådant åtagande ska få verklig betydelse är det viktigt att staden preciserar hur principen om armlängds avstånd ska tillämpas och hur den ska följas upp i praktiken. Det bör också utarbetas rutiner för hur eventuella avvikelser ska hanteras.

Svensk Scenkonst saknar ett tydligt perspektiv i strategiprogrammet om hur kulturens frihet ska tillämpas i ägarstyrningen av kommunala kulturverksamheter. Det gäller inte minst Kulturhuset Stadsteaterns som drivs i bolagsform. Ägarstyrningen bör utformas så att den värnar konstnärlig integritet och lämnar alla beslut om det konstnärliga innehållet till verksamhetens ledning. Ägardirektiv, ägarsamordning och uppföljning samt nominering och utnämning av styrelseledamöter bör utformas med beaktande av principen om armlängds avstånd.

**Åtagande 1.2 Stockholms stad ska skapa goda villkor för kulturverksamheter i sina egna lokaler** Svensk Scenkonst ser mycket positivt på ambitionen att staden ska tillhandahålla ändamålsenliga lokaler och att hyrorna ska vara på en långsiktigt hållbar nivå. Tillgången till funktionella lokaler är helt grundläggande för att scenkonstverksamheterna ska kunna verka.

Svensk Scenkonst anser att tydliga principer för hyressättning, långsiktiga hyresavtal och finansiering av nödvändiga hyresgäst Anpassningar (exempelvis av tillgänglighets-skäl) borde preciseras i åtagandet. Det bör också uttryckligen framgå att åtagandet om-fattar såväl offentligt som privat finansierade verksamheter. Där staden är såväl bi-dragsgivare som hyresvärd bör inte hyresnivån höjas i snabbare takt än anslagets upp-räkning.

### **Åtagande 1.3 Stockholms stad ska öka samverkan kring kulturlokaler**

Samnyttjande och samfinansiering kan skapa fler möjligheter men Svensk Scenkonst vill betona att det behöver utformas med hänsyn till professionella kulturverksamheters krav på kontinuitet och fungerande produktionsförhållanden.

Svensk Scenkonst anser också att staden bör verka för att befintliga kulturlokaler bevaras och att kulturverksamheter inte trängs undan vid stadsutveckling. För scenkonstens del vore det välkommet med en inventering av befintliga lokaler.

### **Åtagande 1.4 Stockholms stad ska stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar**

Svensk Scenkonst välkomnar ambitionen att stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar. Men det är viktigt att åtagandet omsätts i en långsiktig och förutsägbar finansiering som ger verksamheterna möjlighet att planera och utvecklas.

Anslag till institutioner och fria kulturverksamheter bör räknas upp med hänsyn till verksamheternas faktiska kostnadsökningar, inklusive löner och hyror.

Svensk Scenkonst ser positivt på att staden eftersträvar kollektivavtalade villkor hos de verksamheter som beviljas bidrag. Samtidigt bör man undvika att hänvisa till arvodes-rekommendationer som saknar stöd i kollektivavtal eller inte har tagits fram av arbets-marknadens parter, eftersom detta kan strida mot den svenska arbetsmarknadsmodellen. 4

### **Åtagande 2.1 Stockholms stad ska ge invånarna en jämlik tillgång till storstadens breda kulturutbud**

Svensk Scenkonst delar uppfattningen att alla invånare ska ha en jämlik tillgång till kultur. För att detta ska bli verklighet behöver geografiska, ekonomiska, sociala och fysiska hinder beaktas.

Det är särskilt viktigt att barn och unga ges möjlighet att regelbundet möta professionell scenkonst och annan kultur av hög kvalitet. Därför bör skolor och förskolor ha ekonomi-ska medel för biljetter och transporter i samband med konserter och föreställningar.

Digitala lösningar kan öka tillgängligheten men bör ses som ett komplement till gemensamma och fysiska kulturupplevelser, inte som en ersättning. Detta bör framgå av åtagandet.

### **Åtagande 4.1 Stockholms stad ska ge kultur en tydlig plats i stadens varumärke**

Svensk Scenkonst ser positivt på att staden vill ge kulturen en tydlig plats i Stockholms nationella och internationella varumärke. Marknadsföring av staden bör därför utvecklas i samverkan med kulturlivets aktörer och synliggöra bredd och kvalitet i utbudet.

Staden bör också inkludera scenkonsten i sina besöksnäringstrategier och stärka förutsättningarna för internationella gästspel och kulturutbyten.

### **Styrning och uppföljning av arbetet**

Avsnittet om genomförande och styrning är dokumentet svagaste del.

Det framgår att nämnder och bolagsstyrelser ska beskriva hur de avser att förverkliga programmet i sin verksamhetsplanering men formerna för uppföljning är otillräckligt beskrivna. Det saknas också en tydlig handlingsplan och gemensamma indikatorer för att bedöma om programmets ambitioner faktiskt genomförs.

## Reservationer m.m.

### Kulturnämnden

Reservation av Kristina Lutz m.fl.(M)

Föreslår att nämnden delvis godkänner förvaltningens förslag till beslut, och anför därutöver följande:

Vi ser positivt på en revidering av stadens kulturstrategiska program. Stockholm är en unik huvudstad såväl ur ett europeiskt som svenskt perspektiv. En huvudstad med särskilda förutsättningar att erbjuda ett kulturliv som finns nära människor genom hela livet, oavsett ålder och livssituation. Vi kristdemokrater vill att kulturen ska vara en självklar och närvarande del av stockholmarnas vardag och staden har en viktig roll i att möjliggöra detta.

Det reviderade programmet innehåller många goda ambitioner. Samtidigt visar majoriteten återigen att det finns ett tydligt glapp mellan ambition och faktisk politik.

Programmet lyfter vikten av ett levande stadsliv, trygga miljöer och goda förutsättningar för kultur även kvälls- och nattetid. Trots detta har majoriteten valt att minska antalet ordningsvakter i staden. En förutsättning för ett levande kulturliv är att staden är trygg att röra sig i. Tyvärr har majoriteten istället skurit ned antalet kommunala ordningsvakter som hade kunnat bidra till en tryggare stad. Tryggheten behöver prioriteras.

Programmet betonar också vikten av att kultur ska vara tillgänglig för alla stockholmare - oavsett ålder. För de allra äldsta kan det vara svårt att ta sig till kulturutbudet. Då krävs att kulturen i större utsträckning kan komma till dem. Vi har därför föreslagit att Kulanpremien även ska omfatta vård- och omsorgsboenden. Ett förslag som majoriteten valt att avslå. Det är ett konkret exempel på hur ambitioner om jämlik tillgång till kultur inte följs av faktiska beslut.

Vidare är möjligheten för barn och unga att utvecklas inom kultur avgörande för återväxten i kulturlivet. Här hade staden kunnat spela en större roll i främjandet och uppmuntra kreativa unga genom att tillgängliggöra egna lokaler. Exempelvis står många lokaler i skolorna tomma efter skoltid och hade kunnat användas som replokaler för unga musiker och band. Även detta är ett förslag som avslagits av majoriteten.

Därtill har styret aktivt motarbetat reformer som skulle stärka det lokala kulturlivet och de kulturella och kreativa näringarna som skapar en levande stad. Möjligheten till gårdsförsäljning är ett tydligt exempel. Småskaliga producenter av alkoholhaltiga drycker är en del av stadens kulturella och kreativa ekosystem och bidrar till levande stadsmiljöer och en attraktiv besöksnäring - något som programmet i andra delar lyfter som centralt men som styret under året gjort allt för att begränsa möjligheterna till.

Stockholms kulturliv behöver bättre förutsättningar, mindre reglering och större frihet. Om kulturen ska blomstra behöver styret minska avståndet mellan ord och faktisk handling. Då behöver trygghet, minskat regelkrångel och flexibla lösningar som öppnar upp stadens resurser för kulturen prioriteras högre.

#### Reservation av Emelie Wassermann (SD)

Föreslår att nämnden avslår förvaltningens förslag till beslut, och anför därutöver följande:

Det föreslagna kulturstrategiska programmet innehåller höga ambitioner men brister i sin utformning som styrdokument. Programmet saknar tillräcklig tydlighet i hur mål ska följas upp, hur ansvar ska utkrävas och hur resurser ska prioriteras.

Av det tillhörande faktaunderlaget framgår att det finns betydande brister i nuvarande system, inte minst när det gäller uppföljning av bidrag och kontroll av hur medel används. Att i detta läge föreslå ökade satsningar och stärkt finansiering utan att först säkerställa en fungerande uppföljning riskerar att leda till att skattemedel används ineffektivt eller felaktigt.

Det är särskilt anmärkningsvärt att offentlig konst lyfts fram som en viktig del av stadens utveckling, samtidigt som tidigare påtalade brister i kontroll och förvaltning av stadens konstinnehav kvarstår.

Sverigedemokraterna anser att ett kulturstrategiskt program måste bygga på tydlig styrning, skarpa krav på uppföljning och ett tydligt ansvarstagande. Kulturpolitiken ska präglas av kvalitet, tillgänglighet och respekt för skattebetalarnas pengar, inte av otydliga mål och bristande kontroll.

#### Särskilt uttalande av Jonas Naddebo (C)

Det är i stora delar glädjande att ta del av förslaget till reviderat kulturstrategiskt program för Stockholms stad. När vi styrde under förra mandatperioden antog staden sitt första kulturstrategiska program. Tidigare program har gjort skillnad och lett till goda resultat, kulturens roll i samhällsutvecklingen har stärkts vilket givetvis var ambitionen. Det är glädjande att kulturen blivit en tydligare del i fler av stadens verksamheter.

Vi välkomnar också att programmet utvecklats med mål och åtgärder. Det har blivit ett konkretare verktyg som kan följas upp på ett tydligare sätt. Samtidigt vill vi lyfta en del av majoritetens politik som vi varnat för tidigare. I programmet föreslås det i åtagande 1.2 ”säkra att hyrorna för de av stadens egna lokaler som används av professionella kulturaktörer och civilsamhället hålls på en för båda parter hållbar nivå”. Vi anser att detta i förlängningen riskerar att bli ett förtäckt kulturstöd om staden ska särbehandla de aktörer som råkar verka i stadens egna fastigheter. Det är därför angeläget att noggrant analysera de långsiktiga konsekvenserna av vad ett sådant åtagande skulle kunna leda till, inte minst ur transparens- och

likabehandlingsperspektiv. Kulturstöd ska vara öppna, förutsägbara och likvärdiga – inte beroende av fastighetsägande.

## **Fastighetsnämnden**

Ersättaryttrande av Lovisa Hedin (KD)

Att delvis godkänna förslaget till beslut.

Att därutöver anföra följande:

Vi ser positivt på en revidering av stadens kulturstrategiska program. Stockholm är en unik huvudstad såväl ur ett europeiskt som svenskt perspektiv. En huvudstad med särskilda förutsättningar att erbjuda ett kulturliv som finns nära människor genom hela livet, oavsett ålder och livssituation. Vi kristdemokrater vill att kulturen ska vara en självklar och närvarande del av stockholmarnas vardag och staden har en viktig roll i att möjliggöra detta.

Det reviderade programmet innehåller många goda ambitioner. Samtidigt visar majoriteten återigen att det finns ett tydligt glapp mellan ambition och faktisk politik.

Programmet lyfter vikten av ett levande stadsliv, trygga miljöer och goda förutsättningar för kultur även kvälls- och nattetid. Trots detta har majoriteten valt att minska antalet ordningsvakter i staden. En förutsättning för ett levande kulturliv är att staden är trygg att röra sig i. Tyvärr har majoriteten istället skurit ned antalet kommunala ordningsvakter som hade kunnat bidra till en tryggare stad. Tryggheten behöver prioriteras.

Programmet betonar också vikten av att kultur ska vara tillgänglig för alla stockholmare - oavsett ålder. För de allra äldsta kan det vara svårt att ta sig till kulturutbudet. Då krävs att kulturen i större utsträckning kan komma till dem. Vi kristdemokrater har därför föreslagit att Kulanpremien även ska omfatta vård- och omsorgsboenden. Ett förslag som majoriteten valt att avslå. Det är ett konkret exempel på hur ambitioner om jämlik tillgång till kultur inte följs av faktiska beslut.

Vidare är möjligheten för barn och unga att utvecklas inom kultur avgörande för återväxten i kulturlivet. Här hade staden kunnat spela en större roll i främjandet och uppmuntra kreativa unga genom att tillgängliggöra egna lokaler.

Exempelvis står många lokaler i skolorna tomma efter skoltid och hade kunnat användas som replokaler för unga musiker och band. Även detta är ett förslag som avslagits av majoriteten.

Därtill har styret aktivt motarbetat reformer som skulle stärka det lokala kulturlivet och de kulturella och kreativa näringarna som skapar en levande stad. Möjligheten till gårdsförsäljning är ett tydligt exempel. Småskaliga producenter av alkoholhaltiga drycker är en del av stadens kulturella och kreativa ekosystem och bidrar till levande

stadsmiljöer och en attraktiv besöksnäring - något som programmet i andra delar lyfter som centralt men som styret under året gjort allt för att begränsa möjligheterna till.

Stockholms kulturliv behöver bättre förutsättningar, mindre reglering och större frihet. Om kulturen ska blomstra behöver styret minska avståndet mellan ord och faktisk handling. Då behöver trygghet, minskat regelkrångel och flexibla lösningar som öppnar upp stadens resurser för kulturen prioriteras högre.

## **Förskolenämnden**

Reservation av Sophia Granswed Baat m.fl. (M)

Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut  
Att därutöver anföra:

Vi ser positivt på en revidering av stadens kulturstrategiska program. Stockholm är en unik huvudstad såväl ur ett europeiskt som svenskt perspektiv. En huvudstad med särskilda förutsättningar att erbjuda ett kulturliv som finns nära människor genom hela livet, oavsett ålder och livssituation. Vi vill att kulturen ska vara en självklar och närvarande del av stockholmarnas vardag och staden har en viktig roll i att möjliggöra detta. Det reviderade programmet innehåller många goda ambitioner. Samtidigt visar majoriteten återigen att det finns ett tydligt glapp mellan ambition och faktisk politik. Programmet lyfter vikten av ett levande stadsliv, trygga miljöer och goda förutsättningar för kultur även kvälls- och nattetid. En trygg stadsmiljö är en förutsättning för ett levande kulturliv, trots detta har majoriteten valt att minska antalet ordningsvakter i staden.

Programmet betonar också vikten av att kultur ska vara tillgänglig för alla stockholmare - oavsett ålder. För de allra äldsta kan det vara svårt att ta sig till kulturaktiviteter, då krävs att kulturen i större utsträckning kan komma till dem. Vi har därför föreslagit att Kulanpremien även ska omfatta vård- och omsorgsboenden. Ett förslag som majoriteten valt att avslå. Det är ett konkret exempel på hur ambitioner om jämlik tillgång till kultur inte följs av faktiska beslut. Vidare är möjligheten för barn och unga att utvecklas inom kultur avgörande för återväxten i kulturlivet. Här hade staden kunnat spela en större roll i främjandet och uppmuntra kreativa unga genom att tillgängliggöra egna lokaler. Exempelvis står många lokaler i skolorna tomma efter skoltid och hade kunnat användas som replokaler för unga musiker och band.

Därtill har vänsterstyret aktivt motarbetat reformer som skulle stärka det lokala kulturlivet och de kulturella och kreativa näringarna, som är otroligt viktiga för att skapa en levande stad. Möjligheten till gårdsförsäljning är ett tydligt exempel. Småskaliga producenter av alkoholhaltiga drycker är en del av stadens kulturella och kreativa ekosystem och bidrar till levande stadsmiljöer och en attraktiv besöksnäring - något som programmet i andra delar lyfter som centralt men som styret under året gjort allt för att begränsa möjligheterna till.

Stockholms kulturliv behöver bättre förutsättningar, mindre reglering, och större frihet. Om kulturen ska blomstra måste styret minska avståndet mellan ord och handling. Trygghet, minskat regelkrångel och mer flexibla lösningar som öppnar upp stadens resurser för kulturen, måste därför prioriteras högre.

#### Reservation av Linnéa Vinge (SD)

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Det föreslagna kulturstrategiska programmet innehåller höga ambitioner men brister i sin utformning som styrdokument. Programmet saknar tillräcklig tydlighet i hur mål ska följas upp, hur ansvar ska utkrävas och hur resurser ska prioriteras.

Av det tillhörande faktaunderlaget framgår att det finns betydande brister i nuvarande system, inte minst när det gäller uppföljning av bidrag och kontroll av hur medel används. Att i detta läge föreslå ökade satsningar och stärkt finansiering utan att först säkerställa en fungerande uppföljning riskerar att leda till att skattemedel används ineffektivt eller felaktigt.

Det är särskilt anmärkningsvärt att offentlig konst lyfts fram som en viktig del av stadens utveckling, samtidigt som tidigare påtalade brister i kontroll och förvaltning av stadens konstinnehav kvarstår.

Sverigedemokraterna anser att ett kulturstrategiskt program måste bygga på tydlig styrning, skarpa krav på uppföljning och ett tydligt ansvarstagande. Kulturpolitiken ska präglas av kvalitet, tillgänglighet och respekt för skattebetalarnas pengar, inte av otydliga mål och bristande kontroll

#### Särskilt uttalande av Ismail Ali (C)

Det är i stora delar glädjande att ta del av förslaget till reviderat kulturstrategiskt program för Stockholms stad. När vi styrde under förra mandatperioden antog staden sitt första kulturstrategiska program. Tidigare program har gjort skillnad och lett till goda resultat, kulturens roll i samhällsutvecklingen har stärkts vilket givetvis var ambitionen. Det är glädjande att kulturen blivit en tydligare del i fler av stadens verksamheter.

Vi välkomnar också att programmet utvecklats med mål och åtgärder. Det har blivit ett konkretare verktyg som kan följas upp på ett tydligare sätt. Samtidigt vill vi lyfta en del av majoritetens politik som vi varnat för tidigare. I programmet föreslås det i åtagande 1.2 *”säkra att hyrorna för de av stadens egna lokaler som används av professionella kulturaktörer och civilsamhället hålls på en för båda parter hållbar nivå”*. Vi anser att detta i förlängningen riskerar att bli ett förtäckt kulturstöd om staden ska särbehandla de aktörer som råkar verka i stadens egna fastigheter. Det är därför angeläget att noggrant analysera de långsiktiga konsekvenserna av vad ett sådant åtagande skulle kunna leda till, inte minst ur transparens- och

likabehandlingsperspektiv. Kulturstöd ska vara öppna, förutsägbara och likvärdiga – inte beroende av fastighetsägande.

## **Idrottsnämnden**

### **Särskilt uttalande av Mikael Peterson (C)**

Centerpartiet ser i stora delar positivt på förslaget till reviderat kulturstrategiskt program för Stockholms stad. När vi styrde under förra mandatperioden antog staden sitt första kulturstrategiska program. Det var ett viktigt steg för att stärka kulturens roll i samhällsutvecklingen och göra kulturen till en tydligare del av fler av stadens verksamheter.

Vi välkomnar att programmet nu utvecklas med mål och åtgärder. Det gör det till ett mer konkret verktyg som bättre kan följas upp. För Centerpartiet är det viktigt att kulturpolitiken både värnar kulturens frihet och stärker kulturens närvaro i hela staden. Politiken ska skapa goda villkor för kulturaktörer, civilsamhälle och invånare – men inte styra kulturens innehåll.

Samtidigt vill vi fortsatt lyfta den risk som finns i programmets skrivningar om hyror i stadens egna lokaler. I åtagande 1.2 föreslås att staden ska säkra att hyrorna för de av stadens egna lokaler som används av professionella kulturaktörer och civilsamhället hålls på en för båda parter hållbar nivå. Det är en ambition som kan låta rimlig, men som i förlängningen riskerar att bli ett förtäckt kulturstöd om staden särbehandlar de aktörer som råkar verka i stadens egna fastigheter. Kulturstöd ska vara öppna, förutsägbara och likvärdiga, inte beroende av vilken fastighetsägare en verksamhet har.

Det finns samtidigt en viktig idrottsdimension i det kulturstrategiska programmet. Kultur och idrott är två av de viktigaste delarna av barns och ungas fritid. De kompletterar varandra och når delvis olika grupper, men har också tydliga överlappningar. Dans, cirkus och andra rörelsebaserade kulturformer befinner sig i gränslandet mellan kultur, fysisk aktivitet och folkhälsa. Därför är det positivt att idrottsförvaltningen pekar på möjligheterna till utvecklat samarbete mellan idrottsnämnden och kulturnämnden.

Samarbeten som Dansa utan krav visar hur kultur och idrott kan mötas. Det är särskilt relevant när vi ser att många tonårstjejer efterfrågar dans och andra former av rörelse som inte alltid ryms inom den traditionella föreningsidrotten. För Centerpartiet är detta en viktig jämlikhetsfråga. Fler barn och unga ska kunna hitta en meningsfull fritid, oavsett om vägen dit går genom idrottsföreningen, kulturskolan, dansen, cirkusen eller civilsamhället.

Vi delar därför förvaltningens bedömning att idrottsnämnden bör kunna ges en tydligare roll i arbetet med åtagande 2.1, om att ge invånarna en jämlik tillgång till storstadens breda kulturutbud. Det bör dock ske med tydlig respekt för

idrottsnämndens kärnuppdrag och för den redan mycket ansträngda situationen vad gäller idrottsytor, hallar och anläggningar i Stockholm. Kulturverksamhet i idrottens lokaler kan vara positivt när det skapar mervärde och bättre nyttjande, men det får inte leda till att föreningsidrotten, skolidrotten eller barns och ungas träning trängs undan.

## **Miljö- och hälsoskyddsnämnden**

Särskilt uttalande av Elin Hjelmstam (L) och Torbjörn Erbe m.fl. (M)

Liberalerna välkomnar att det kulturstrategiska programmet lyfter kulturens betydelse för Stockholms utveckling, attraktivitet och stadsliv. Stockholm ska vara en stad där människor inte bara kan bo, utan också leva. Ett rikt kultur och nöjesliv, starka kreativa näringar och fler platser för kultur är viktiga delar av en öppen, växande och internationellt attraktiv huvudstad.

Det särskilt viktigt att miljö och hälsoskyddsnämndens roll blir tydlig. Nämnden ska bidra till kulturprogrammets genomförande inom ramen för sitt uppdrag, framför allt genom rättssäker och effektiv tillsyn, god service till verksamhetsutövare och kunskap om miljö och hälsoskyddsfrågor i stadsbyggnadsprocessen. Nämnden ska däremot inte ges ett otydligt eller alltför brett ansvar för kulturpolitiska åtaganden som ligger utanför nämndens kärnuppdrag. En tydlig ansvarsfördelning är viktig både för styrningen av staden och för att kulturaktörer ska veta vart de ska vända sig.

Liberalerna vill särskilt betona vikten av att stadens myndighetsutövning gentemot kulturverksamheter, arrangörer och kreativa företag är serviceinriktad, förutsägbar och effektiv. Kulturaktörer ska mötas av tydliga besked, rimliga handläggningstider och samordnade processer. När staden säger sig vilja stärka kulturlivet måste det också märkas i hur stadens tillståndsprocesser, tillsyn och rådgivning fungerar i praktiken. Det ska vara lättare att skapa kultur, arrangera evenemang och driva verksamhet i Stockholm.

Bullerfrågan är en central del av detta. Liberalerna delar förvaltningens bedömning att arbetet behöver handla om att förebygga konflikter redan i planeringen, särskilt när bostäder och bulleralstrande kulturverksamheter ska finnas nära varandra. Det är inte rimligt att kulturverksamheter först tillåts växa fram och bidra till en levande stadsdel, för att senare trängas undan när området utvecklas med nya bostäder. Staden måste i stället planera för samexistens från början.

Detta är särskilt relevant i områden som Slakthusområdet, där Stockholm har möjlighet att visa att bostadsbyggande och ett levande kultur och nöjesliv kan utvecklas sida vid sida. Genom medveten lokalisering, genomtänkt utformning av bostäder och verksamheter samt bullerdämpande åtgärder i detaljplaneringen kan konflikter minska och förutsägbarheten öka för både boende och kulturaktörer. För Liberalerna är även kulturljudzoner ett exempel på ett verktyg som staden bör kunna pröva för att skapa tydligare spelregler i områden där stadsliv, musik och kvällsverksamheter är en naturlig del av platsens identitet.

Liberalerna anser därför att det kulturstrategiska programmet bör leda till mer än allmänna ambitioner. Det behöver omsättas i tydligare ansvar, bättre service, mer effektiva tillståndsprocesser och en stadsplanering som tar höjd för kulturens villkor. Stockholm behöver fler bostäder, men staden får inte växa på ett sätt som gör den tystare, tråkigare och mindre attraktiv. Målet måste vara en stad där boende, kultur och företagande kan utvecklas tillsammans.

#### Särskilt uttalande av Ashna Ibrahim (C)

Centerpartiet välkomnar ambitionen att stärka kulturens roll i Stockholm. Ett rikt och levande kulturliv är en förutsättning för en attraktiv, öppen och sammanhållen stad. Vi välkomnar

även att det reviderade programmet har kompletterats med tydligare mål och åtgärder, vilket skapar bättre förutsättningar för uppföljning och genomförande. Det är också positivt att programmet bygger vidare på det första kulturstrategiska program som antogs under den förra mandatperioden och som bidrog till att stärka kulturens roll i stadens samlade verksamhet.

Samtidigt ser vi en risk med åtagandet att hyrorna i stadens egna lokaler för professionella kulturaktörer och civilsamhället ska hållas på en för båda parter hållbar nivå. En sådan ordning riskerar att bli ett indirekt kulturstöd som endast kommer de aktörer till del som verkar i kommunalt ägda fastigheter. Kulturstöd ska vara transparenta, förutsägbara och likvärdiga och inte bero på vem som äger den lokal där verksamheten bedrivs. De långsiktiga konsekvenserna av åtagandet behöver därför analyseras noggrant ur både likabehandlings- och konkurrensperspektiv.

För Centerpartiet är kulturens frihet grundläggande. Politiken ska skapa goda villkor för kulturlivet men inte styra dess innehåll. Armlängds avstånd ska värnas och kulturutövare ska ges möjlighet att utvecklas genom mångfald, entreprenörskap och eget skapande. Vi ser också det fria kulturlivet, föreningslivet och de kulturella och kreativa näringarna som viktiga krafter för både lokal utveckling och ekonomisk tillväxt.

Kultur ska finnas i hela staden. Alla stockholmare ska ha möjlighet att möta kultur nära sin vardag, samtidigt som kultur ska bidra till att människor möts över stadsdelsgränser. Kulturens roll i stadsutvecklingen är särskilt viktig. När kultur, företagande, offentliga miljöer och lokalt engagemang samverkar skapas levande och trygga stadsdelar.

När det gäller de delar av programmet som berör miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsområde vill vi särskilt framhålla följande: Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig uppgift i att säkerställa en effektiv, rättssäker och serviceinriktad myndighetsutövning. Kulturaktörer, föreningar och företag ska mötas av tydliga processer och rimliga handläggningstider. Regelverk ska upprätthållas, men tillämpningen bör präglas av lösningsorientering och dialog. Centerpartiet anser att stadens tillstånds- och tillsynsprocesser behöver bli mer samordnade.

Därför har vi föreslagit att hälsoskyddsnämnden, Kulturaktörer, restauranger och arrangörer ska inte behöva möta flera olika förvaltningar i närliggande frågor. Genom att samla kompetens och ansvar skapas bättre service, ökad effektivitet och en mer företagervänlig stad. Det stärker förutsättningarna för ett levande kulturliv, fler mötesplatser och ett attraktivt Stockholm även på kvällar och nätter.

Centerpartiet anser också att stadens arbete med bullerfrågor måste utgå från ett samexistensperspektiv där kulturverksamheter, nöjesliv och bostäder ges möjlighet att utvecklas sida vid sida. Bullerfrågor ska i första hand lösas genom god stadsplanering, lämplig lokalisering och tekniska åtgärder redan i planprocessen, inte genom att begränsa befintliga kulturverksamheter i efterhand. Ett levande kultur- och nöjesliv är en tillgång för Stockholm och bidrar till stadens attraktivitet, trygghet och ekonomiska utveckling. Därför måste kulturens värde väga tungt när olika intressen balanseras i stadsutvecklingen.

Ett mer tillåtande och innovativt förhållningssätt kan bidra till ett mer levande Stockholm samtidigt som hänsyn tas till miljö- och hälsoskyddsintressen.

## **Trafiknämnden**

### **Särskilt uttalande av Sara Svanström (L)**

Liberalerna välkomnar att det kulturstrategiska programmet lyfter kulturens betydelse för Stockholms utveckling, attraktivitet och stadsliv. Stockholm ska vara en stad där människor inte bara kan bo, utan också leva. Ett rikt kultur- och nöjesliv, starka kreativa näringar och fler platser för kultur är viktiga delar av en öppen, växande och internationellt attraktiv huvudstad.

Det särskilt viktigt att miljö och hälsoskyddsnämndens roll blir tydlig. Nämnden ska bidra till kulturprogrammets genomförande inom ramen för sitt uppdrag, framför allt genom rättssäker och effektiv tillsyn, god service till verksamhetsutövare och kunskap om miljö och hälsoskyddsfrågor i stadsbyggnadsprocessen. Nämnden ska däremot inte ges ett otydligt eller alltför brett ansvar för kulturpolitiska åtaganden som ligger utanför nämndens kärnuppdrag. En tydlig ansvarsfördelning är viktig både för styrningen av staden och för att kulturaktörer ska veta vart de ska vända sig.

Liberalerna vill särskilt betona vikten av att stadens myndighetsutövning gentemot kulturverksamheter, arrangörer och kreativa företag är serviceinriktad, förutsägbar och effektiv. Kulturaktörer ska mötas av tydliga besked, rimliga handläggningstider och samordnade processer. När staden säger sig vilja stärka kulturlivet måste det också märkas i hur stadens tillståndsprocesser, tillsyn och rådgivning fungerar i praktiken. Det ska vara lättare att skapa kultur, arrangera evenemang och driva verksamhet i Stockholm.

Bullerfrågan är en central del av detta. Liberalerna delar förvaltningens bedömning att arbetet behöver handla om att förebygga konflikter redan i planeringen, särskilt när

bostäder och bulleralstrande kulturverksamheter ska finnas nära varandra. Det är inte rimligt att kulturverksamheter först tillåts växa fram och bidra till en levande stadsdel, för att senare trängas undan när området utvecklas med nya bostäder. Staden måste i stället planera för samexistens från början.

Detta är särskilt relevant i områden som Slakthusområdet, där Stockholm har möjlighet att visa att bostadsbyggande och ett levande kultur och nöjesliv kan utvecklas sida vid sida. Genom medveten lokalisering, genomtänkt utformning av bostäder och verksamheter samt bullerdämpande åtgärder i detaljplaneringen kan konflikter minska och förutsägbarheten öka för både boende och kulturaktörer. För Liberalerna är även kulturljudzoner ett exempel på ett verktyg som staden bör kunna pröva för att skapa tydligare spelregler i områden där stadsliv, musik och kvällsverksamheter är en naturlig del av platsens identitet.

Liberalerna anser därför att det kulturstrategiska programmet bör leda till mer än allmänna ambitioner. Det behöver omsättas i tydligare ansvar, bättre service, mer effektiva tillståndsprocesser och en stadsplanering som tar höjd för kulturens villkor. Stockholm behöver fler bostäder, men staden får inte växa på ett sätt som gör den tystare, tråkigare och mindre attraktiv. Målet måste vara en stad där boende, kultur och företagande kan utvecklas tillsammans.

## **Utbildningsnämnden**

Reservation av Andréa Hedin m.fl. (M)

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra:

Vi ser positivt på en revidering av stadens kulturstrategiska program. Stockholm är en unik huvudstad såväl ur ett europeiskt som svenskt perspektiv. En huvudstad med särskilda förutsättningar att erbjuda ett kulturliv som finns nära människor genom hela livet, oavsett ålder och livssituation. Kulturen ska vara en självklar och närvarande del av stockholmarnas vardag och staden har en viktig roll i att möjliggöra detta. Det reviderade programmet innehåller många goda ambitioner. Samtidigt visar majoriteten återigen att det finns ett tydligt glapp mellan ambition och faktisk politik.

Möjligheten för barn och unga att utvecklas inom kultur är avgörande för återväxten i kulturlivet. Här hade staden kunnat spela en större roll i främjandet och uppmuntra kreativa unga genom att tillgängliggöra egna lokaler. Exempelvis står många lokaler i skolorna tomma efter skoltid och hade kunnat användas som replokaler för unga musiker och band. Det är ett förslag som avslagits av majoriteten.

Stockholms kulturliv behöver bättre förutsättningar, mindre reglering och större frihet. Om kulturen ska blomstra behöver styret minska avståndet mellan ord och faktisk handling. Då behöver trygghet, minskat regelkrångel och flexibla lösningar som öppnar upp stadens resurser för kulturen prioriteras högre.

## Reservation av Mats Johnsson (SD)

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Det föreslagna kulturstrategiska programmet innehåller höga ambitioner men brister i sin utformning som styrdokument. Programmet saknar tillräcklig tydlighet i hur mål ska följas upp, hur ansvar ska utkrävas och hur resurser ska prioriteras.

Av det tillhörande faktaunderlaget framgår att det finns betydande brister i nuvarande system, inte minst när det gäller uppföljning av bidrag och kontroll av hur medel används. Att i detta läge föreslå ökade satsningar och stärkt finansiering utan att först säkerställa en fungerande uppföljning riskerar att leda till att skattemedel används ineffektivt eller felaktigt. Det är särskilt anmärkningsvärt att offentlig konst lyfts fram som en viktig del av stadens utveckling, samtidigt som tidigare påtalade brister i kontroll och förvaltning av stadens konstinnehav kvarstår.

Sverigedemokraterna anser att ett kulturstrategiskt program måste bygga på tydlig styrning, skarpa krav på uppföljning och ett tydligt ansvarstagande. Kulturpolitiken ska präglas av kvalitet, tillgänglighet och respekt för skattebetalarnas pengar, inte av ottydliga mål och bristande kontroll.

## Äldrenämnden

### Reservation av Nike Örbrink (KD)

- att delvis godkänna förslaget till beslut
- att därutöver anföra

Kristdemokraterna välkomnar revideringen av Kulturstrategiskt program för Stockholms stad. Kultur är för många en bärande del av ett gott liv och skapar mening, gemenskap och livsglädje. Detta är något som gäller genom hela livet. Stadens kulturarbete får därför inte stanna vid barn och unga, utan måste också omfatta äldre stockholmare. Programmet säger sig vilja skapa jämlik tillgång till kultur, men när äldre får ett så begränsat strategiskt utrymme är det svårt att se detta som en verkligt åldersinkluderande kulturpolitik. I praktiken reduceras äldre till en omsorgsmålgrupp, i stället för att erkännas som aktiva medborgare, kulturbärare och medskapare i Stockholms kulturliv.

Det reviderade programmet innehåller trots detta många goda ambitioner. Samtidigt visar majoriteten återigen att det finns ett tydligt glapp mellan ambition och faktisk politik. För de allra äldsta kan det vara svårt att ta sig till kulturutbudet. Då krävs att kulturen i större utsträckning kan komma till dem. Det är också därför vi i vår reservationsbudget har avsatt särskilda satsningar på kultur för äldre på särskilda boenden samt att utveckla Kulanpremien för äldre på vård- och omsorgsboenden. Ett

förslag som majoriteten valt att avslå. Det är ett konkret exempel på hur ambitioner om jämlik tillgång till kultur, oavsett ålder, inte följs av faktiska beslut.

Vi önskar att det kulturstrategiska programmet kompletteras med tydligare skrivningar om äldres rätt till kultur.

### **Farsta stadsdelsnämnd**

Reservation av Olof Peterson m.fl.(M), Camilla Bergman (L), Christer Eriksson (C)

Att godkänna förvaltningens förslag till beslut och därutöver anföra:

Programmet lyfter vikten av ett levande stadsliv, trygga miljöer och goda förutsättningar för kultur även kvälls- och nattetid. Samtidigt är det svårt att bortse från att flera av de politiska beslut som fattats under mandatperioden riskerar att motverka dessa ambitioner. Ett rikt kulturliv förutsätter att människor känner sig trygga att röra sig i staden, inte minst under kvällar och helger. När trygghetsskapande insatser minskar samtidigt som kulturens betydelse för stadslivet betonas uppstår en motsättning mellan programmets intentioner och den politik som faktiskt förs.

På motsvarande sätt betonar programmet vikten av att kultur ska vara tillgänglig för alla stockholmare, oavsett ålder och livssituation. För många äldre krävs särskilda insatser för att kulturen ska kunna nå dem. Här finns fortfarande ett betydande glapp mellan ambition och genomförande.

Detsamma gäller förutsättningarna för barn och unga att skapa och utöva kultur. Om staden menar allvar med ambitionen att stärka kulturens ställning behöver också stadens lokaler och resurser användas mer flexibelt för kulturella ändamål.

Vi ser också en risk att staden i vissa delar motarbetar de mål som programmet ställer upp. Ett levande kulturliv växer inte fram enbart genom strategidokument utan kräver även goda villkor för lokala initiativ, entreprenörskap och kulturella och kreativa näringar. När regelverk, tillståndprocesser eller andra politiska ställningstaganden försvårar för dessa verksamheter att utvecklas blir resultatet att stadens egna ambitioner försvagas. Det gäller inte minst verksamheter som bidrar till levande stadsmiljöer, besöksnäring och lokalt kulturliv, men som alltför ofta möts av fler hinder än möjligheter.

För att det kulturstrategiska programmet ska få verklig betydelse behöver därför hela staden bidra till att omsätta programmets ambitioner i praktisk handling. Annars riskerar programmet att beskriva en utveckling som stadens samlade politik inte fullt ut stödjer.

### **Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd**

## Reservation av Busra Lina Kocaturk m.fl. (M)

Att delvis godkänna förvaltningens svar

Att därutöver angöra följande:

Vi ser positivt på en revidering av stadens kulturstrategiska program. Stockholm är en unik huvudstad såväl ur ett europeiskt som svenskt perspektiv. En huvudstad med särskilda förutsättningar att erbjuda ett kulturliv som finns nära människor genom hela livet, oavsett ålder och livssituation. Vi vill att kulturen ska vara en självklar och närvarande del av stockholmarnas vardag och staden har en viktig roll i att möjliggöra detta.

Det reviderade programmet innehåller många goda ambitioner. Samtidigt visar majoriteten återigen att det finns ett tydligt glapp mellan ambition och faktisk politik. Programmet lyfter vikten av ett levande stadsliv, trygga miljöer och goda förutsättningar för kultur även kvälls- och nattetid. Trots detta har majoriteten valt att minska antalet ordningsvakter i staden. En förutsättning för ett levande kulturliv är att staden är trygg att röra sig i. Tyvärr har majoriteten istället skurit ned antalet kommunala ordningsvakter som hade kunnat bidra till en tryggare stad. Tryggheten behöver prioriteras. Programmet betonar också vikten av att kultur ska vara tillgänglig för alla stockholmare - oavsett ålder. För de allra äldsta kan det vara svårt att ta sig till kulturutbudet. Då krävs att kulturen i större utsträckning kan komma till dem. Vi har därför föreslagit att Kulanpremien även ska omfatta vård- och omsorgsboenden. Ett förslag som majoriteten valt att avslå. Det är ett konkret exempel på hur ambitioner om jämlik tillgång till kultur inte följs av faktiska beslut. Vidare är möjligheten för barn och unga att utvecklas inom kultur avgörande för återväxten i kulturlivet. Här hade staden kunnat spela en större roll i främjandet och uppmuntra kreativa unga genom att tillgängliggöra egna lokaler. Exempelvis står många lokaler i skolorna tomma efter skoltid och hade kunnat användas som replokaler för unga musiker och band. Även detta är ett förslag som avslagits av majoriteten. Därtill har styret aktivt motarbetat reformer som skulle stärka det lokala kulturlivet och de kulturella och kreativa näringarna som skapar en levande stad. Möjligheten till gårdsförsäljning är ett tydligt exempel. Småskaliga producenter av alkoholhaltiga drycker är en del av stadens kulturella och kreativa ekosystem och bidrar till levande stadsmiljöer och en attraktiv besöksnäring - något som kulturliv behöver bättre förutsättningar, mindre reglering och större frihet. Om kulturen ska blomstra behöver styret minska avståndet mellan ord och faktisk handling. Då behöver trygghet, minskat regelkrångel och flexibla lösningar som öppnar upp stadens resurser för kulturen prioriteras högre. Stockholms kulturliv behöver bättre förutsättningar, mindre reglering och större frihet. Om kulturen ska blomstra behöver styret minska avståndet mellan ord och faktisk handling. Då behöver trygghet, minskat regelkrångel och flexibla lösningar som öppnar upp stadens resurser för kulturen prioriteras högre.

## Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Rickad Yrdenäs (L), Lou-Ann Wejke Norberg m.fl. (M) och Lars Norén (C)

Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut; och

Att därutöver anföra följande:

Vi ser positivt på en revidering av stadens kulturstrategiska program. Stockholm är en unik huvudstad såväl ur ett europeiskt som svenskt perspektiv. En huvudstad med särskilda förutsättningar att erbjuda ett kulturliv som finns nära människor genom hela livet, oavsett ålder och livssituation. Vi vill att kulturen ska vara en självklar och närvarande del av stockholmarnas vardag och staden har en viktig roll i att möjliggöra detta.

Det reviderade programmet innehåller många goda ambitioner. Samtidigt visar majoriteten återigen att det finns ett tydligt glapp mellan ambition och faktisk politik. Programmet lyfter vikten av ett levande stadsliv, trygga miljöer och goda förutsättningar för kultur även kvälls- och nattetid. Trots detta har majoriteten valt att minska antalet ordningsvakter i staden. En förutsättning för ett levande kulturliv är att staden är trygg att röra sig i. Tyvärr har majoriteten istället skurit ned antalet kommunala ordningsvakter som hade kunnat bidra till en tryggare stad. Tryggheten behöver prioriteras.

Programmet betonar också vikten av att kultur ska vara tillgänglig för alla stockholmare - oavsett ålder. För de allra äldsta kan det vara svårt att ta sig till kulturutbudet. Då krävs att kulturen i större utsträckning kan komma till dem. Vi har därför föreslagit att Kulanpremien även ska omfatta vård- och omsorgsboenden. Ett förslag som majoriteten valt att avslå. Det är ett konkret exempel på hur ambitioner om jämlik tillgång till kultur inte följs av faktiska beslut.

Vidare är möjligheten för barn och unga att utvecklas inom kultur avgörande för återväxten i kulturlivet. Här hade staden kunnat spela en större roll i främjandet och uppmuntra kreativa unga genom att tillgängliggöra egna lokaler. Exempelvis står många lokaler i skolorna tomma efter skoltid och hade kunnat användas som replokaler för unga musiker och band. Även detta är ett förslag som avslagits av majoriteten. Därtill har styret aktivt motarbetat reformer som skulle stärka det

lokala kulturlivet och de kulturella och kreativa näringarna som skapar en levande stad. Möjligheten till gårdsförsäljning är ett tydligt exempel. Småskaliga producenter av alkoholhaltiga drycker är en del av stadens kulturella och kreativa ekosystem och bidrar till levande stadsmiljöer och en attraktiv besöksnäring - något som programmet i andra delar lyfter som centralt men som styret under året gjort allt för att begränsa möjligheterna till.

Stockholms kulturliv behöver bättre förutsättningar, mindre reglering och större frihet. Om kulturen ska blomstra behöver styret minska avståndet mellan ord och faktisk handling. Då behöver trygghet, minskat regelkrångel och flexibla lösningar som öppnar upp stadens resurser för kulturen prioriteras högre.

I programmet föreslås det i åtagande 1.2 *”säkra att hyrorna för de av stadens egna lokaler som används av professionella kulturaktörer och civilsamhället hålls på en för båda parter hållbar nivå”*. Vi anser att detta i förlängningen riskerar att bli ett förtäckt kulturstöd om staden ska särbehandla de aktörer som råkar verka i stadens egna fastigheter. Det är därför angeläget att noggrant analysera de långsiktiga konsekvenserna av vad ett sådant åtagande skulle kunna leda till, inte minst ur transparens- och likabehandlingsperspektiv. Kulturstöd ska vara öppna, förutsägbara och likvärdiga – inte beroende av fastighetsägande.